

PROSVETNI DELAVEC

ODLOČNA BORBA ZA IZVAJANJE ZAKONA

Neodgovorno je početje, ko ponekod krčijo predmetnik in črtajo ure zaradi »pomankanja« sredstev

Občni zbori sindikalnih združenj so v največjem razmahu. Povsod letos zelo živahno razpravljajo o izvajanju zakona o financiranju šolstva ter o vseh spremembah, ki so v zvezi z njim nastale ali se še obetajo. To so predvsem vprašanja kot zagotovitev zadostnih sredstev za uspešno delo vzgojno izobraževalnih ustanov, analiza delovnih mest ter pravilniki o nagrajevanju prosvetnih delavcev.

Plenum Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev LRS je 29. septembra letos nedvoumno potrdil, da imajo sindikalne pozicije odgovorne naloge v zvezi z izvajanjem zakona o financiranju šolstva. Predvsem je njihova naloga v tem, da s svojimi silami pripomorejo k ekonomski osamosvojitvi ustanov; tej nalogi pa bodo kos le taki kolektivi, ki se bodo uveljavili kot organi samoupravljanja. Plenum je dalje priporočil kolektivom, naj ta kolektivno pripravijo pravilnike o nagrajevanju. Pri tem naj se orienirajo na povprečne dohodke drugih služb z enakovredno kvalifikacijo v okviru komunne. Iz tako dobljenih globalnih vsot naj bi nagrajevali prosvetne delavce na osnovi določil pravilnika. Namen teh novosti je ta, da se iznebimo proračunskega, administrativnega načina nagrajevanja, ki je postal v času vedno večjega uveljavljanja samoupravljanja na vseh področjih našega družbenega življenja močno ovira tudi za izboljšanje materialnega položaja prosvetnega kadra in seveda kvalitetnejšega dela vzgojno izobraževalnih ustanov.

O vseh teh vprašanjih je razpravljalo predsedstvo Republiškega odbora Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev v sredo 15. novembra. Seje, ki jo je vodila tov. Slavica Zirkelbachova, so se udeležili tudi nekateri gostje: predsednik Sveta za šolstvo tov. Vlado Majhen, sekretar Sveta za šolstvo tovar. Ludvik Gabrovšek in pomočnik sekretarja Sveta za strokovno šolstvo tov. Zdenko Rogelj.

Znova je treba poudariti eno: nikjer na nobeni šoli ne bi letos prišlo do težavne situacije glede materialnih sredstev, ko bi bile izvršene vse obveznosti, ki jih občinam in drugim teritorialnim enotam nalaga zakon o financiranju šolstva. Za letošnje leto 'bi morali družbeni skladi za šolstvo imeti vsa redna proračunska sredstva kot so jih šole dobivale doslej, razen tega pa še sredstva, iz drugih virov, kot jih naštevata zakon o financiranju. Ne samo, da so občine začele stiskati s sredstvi iz rednega proračuna za šolstvo, temveč so povsem pridržale za druge namene tudi tista sredstva, ki so jih doslej dajale za investicije v šolstvo, ta sredstva pa znašajo za področje ljudske republike Slovenije nič manj kot blizu dve milijardi dinarjev. Vprašujemo se, kje so ostala ta sredstva.

Prišel je čas, da kolektivi po šolah in sindikalne organizacije jasno postavljajo ta vprašanja. Ne gre le za osebne dohodke pro-

svetnega kadra. Gre za mnogo več — za celotno prosvetno politiko, za odnose, ki so se ponekod na občinskih ljudskih odborih uveljavili do prosvetnih ustanov, do vzgojno izobraževalnega dela. Ne moremo več mimo tega, ker nam položaj sam narekuje odločno borbo za uveljavljanje zakonskih pravic in uredb, ki prav tako jasno in nedvoumno uvajajo v prosveto nova načela naše družbene ureditve, izhajajoč iz načela družbenega upravljanja. Če se začneja med učiteljskimi kolektivi proces, podoben tveganju delavskih svetov in nagrajevanju po delu v gospodarstvu, ne more nihče trditi, da so zahteve šolnikov za pravično priznanje njihovega dela in za ustrezno nagrajevanje pretirane — dokler temeljijo te zahteve na ekonomskih izračunih in v okviru povprečnega standarda v komunni.

Prav tu pa je morda ena izmed napak, ki jih zagreše učiteljski kolektivi: pravilniki za nagrajevanje prosvetnih delavcev, kolikor smo jih doslej videli, vse preveč izhajajo iz starih osnov, iz plačilnih razredov itd., ne pa iz objektivnih analiz delovnega

mesta. Šele iz vsestransko utemeljenega položaja in dejavnosti ustanove bo lahko kolektiv šole postal dejanski upravljavec in bo tudi odločal o tem, kakšna in koliko učnih mest je na šoli potrebnih. Šola mora postaviti točno ekonomsko ceno svoje dejavnosti, stvar občine pa je, da ure — s pomočjo družbenih skladov za šolstvo — redno doteka sredstev za nemoteno delo šole.

Analiza investicij v celokupnem proračunu nekaterih občin bi nemara pokazala marsikaj zanimivega, predvsem to, da gredo sredstva včasih v stvari, ki niso nujno potrebne, vsaj ne tako nujno, kot je nujno nemoteno delo šol, ker je šolanje državljani- nov FLRJ ustavno zajamčeno. Kaže, da nekateri ljudje pozabljajo, kako neodgovorno je početje, ko samovoljno črtajo posamezne ure v učnem načrtu ali krčijo predmetnike in podobno. Politika šolstva v okviru komunne naj bi šla za tem, da se tej dejavnosti najde ustrezno mesto med vsemi ostalimi, ne pa, da se vedno neke odrija in se naposled znajde na zadnjem mestu.

Tudi ni povsem jasno, čemu zdaj načenjajo na nekaterih občinah (in okrajih) diskusijo o ustanoviteljstvu.

Otepanje politično teritorialnih enot, kdo bo šolo prevzel, ni pravi nič v skladu z zakonom; zakon je na novo uvedel le sofinanciranje, ki ga lahko uvede ustanovitelj. Vsi soustanovitelji so pogodbeno vezani. Nepotrebnosti so vsi računali, ki jih zdaj nekatere šole pošiljajo naokrog, da bi zbrale sredstva, potrebna za delo ustanove.

Vsa pozitivna stremjenja naše družbe, ki so se zdaj odločno usmerila v šolsko problematiko, moramo samo podpirati z akcijo z naše strani; pozabimo na plačilne razrede in vso zastarelo aparaturo starega družbenega ustroja. Najti je treba instrumente, ki bodo v skladu z našimi družbenimi stremljenji; najti v okviru naših prizadevanj za čim bolj kvaliteten, sodoben pouk mladih generacij tiste elemente, ki bodo pomagali ustvariti materialno osnovo za takšno delo vzgojno izobraževalnih ustanov.

D. H.

Mesec boja proti alkoholizmu

Mesec november je posvečen boju proti alkoholizmu. Rdeči križ Slovenije ne stopa pred slovensko javnost samo, da opozori na tako važen zdravstveno-socialni problem, kot je alkoholizem, in da morda še stopnjuje svoje napore, ampak predvsem z namenom, da organizira ta boj na mnogo višji stopnji kakor vsa leta doslej. Lahko govorimo celo o zgodovinski zmagi RK na tem področju. Glavni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije je namreč sklical vse množične organizacije in ustanove, ki so kakorkoli povezane s socialno-zdravstvenimi problemi naše družbe, in te so izvolile poseben republiški odbor, pač z nalogo, da bo koordiniral akcije vseh naših družbenih sil na tem področju. V naši današnji družbi so — za razliko od podobnih predvojnih akcij — vsi socialno-zdravstveni problemi brez izjeme skrb naše celotne družbe. Drugače tudi biti ne more! Zato RK ne zbira in ne organizira državljani- nov, ki bi se hoteli aktivno boriti proti alkoholizmu in širiti treznost med ljudstvom, v neko posebno organizacijo, ker menimo, da je boj proti alkoholizmu dolžnost vseh množičnih organizacij, ki jih je rodila naša revolucija. Zato jih je treba mobilizirati v

čim večji meri. Tudi način boja in vsebina naših akcij sta nujno socialistična. Ne pričakujemo vsega od propagande, kar je bilo značilno za nekdanjo »sveto vojsko«, ampak se v zavesti, da je »pijančevanje med delavci nujen proizvod njihovih življenjskih pogojev« (Engels), borimo za spremembo oziroma za izboljšanje življenjskih pogojev. Za našo stvarnost in nadaljnji razvoj socializma ni potrebno, da uničimo ves alkohol, niti nam ne gre za neko brezalkoholno kulturo in prehrano ljudstva, še manj pa za protialkoholno vzgojo. Potrebujemo le socialistično kulturo z resničnimi socialističnimi odnosi iskrene človeške simpatije in tovarštva med ljudmi. Ne gre samo za to, da ljudje razumejo, kako škodljiva je zloraba alkoholnih pijač — saj tega nihče ne more zanikati —, ampak predvsem za to, da se naše ljudstvo, in še posebej mladina, aktivno bori za zdrav način življenja, za zdravo in znanstveno pravilno prehrano, za kulturno uživanje vsega, kar življenje v socializmu lahko lepega, plemenitega in dobrega nudi za šport, za tehniko, za varnost na cesti in pri delu, za poklic, za uspeh v življenju in tako dalje. Naš boj proti alkoholizmu naj se torej nikakor ne omejuje samo na najrazličnejša predavanja, ampak naj misli tudi na reševanje tistih socialnih problemov, ki rodijo alkoholizem. Posebej bi pa opozoril na prstovoljno zdravljenje tistih mladih ljudi, ki šele zapadajo alkoholizmu, kajti skrb zanje je najboljše preprečilo, da ne bodo postali pijanci in asocialni elementi. V tem moramo našo družbeno, zdravstveno in socialno službo ne samo podpreti, ampak tudi stimulirati. Enako moramo stimulirati tudi prosvetne delavce in voditelje podmladka RK, da bodo pomagali mladini v njenem boju za lastno zdravje in zdravje njihovih okolice ter v boju za lepše in tovariške medsebojne odnose. Dasi smemo povsem upravičeno pričakovati, da bodo vse naše organizacije čedalje bolj aktivne v duhu začrtanega programa, vendar se morajo odbori RKS dobro zavesti, da organizacija Rdečega križa, kot specializirana socialno-zdravstvena in socialistično humanitarna organizacija, prav zaradi svoje množičnosti in tradicije, je skoraj tudi zaradi perspektive nadaljnjega razvoja, je in bo ostala tista organizacija, na katero bo padel levji delež bremena v boju proti alkoholizmu pri nas.

Dr. Jože Potrč

★

Prosimo prosvetne delavce, da razpravljajo o boju proti alkoholizmu pri pouku tako v osnovnih šolah kot v vseh šolah druge stopnje. Za pomoč pri obravnavanju te teme vam je na razpolago naslednje gradivo, ki ga lahko dobite na vseh občinskih odborih RK:

1. Vestnik, glasilo GO RKS, št. 4/1961;
2. Priročnik za mlade aktiviste št. 8 — dr. Jože Potrč: Boj za zdravo, trezno življenje in mladina;
3. Brošura: Za borbo proti alkoholizmu, ki jo je izdal Glavni odbor RKS leta 1954;
4. Zbornik razprav o alkoholizmu — izdal GO RKS.

Na razpolago pa je tudi diafilm »Alkohol in njegove škodljive posledice na fizične in psihične funkcije človekovega organizma« (23 slik in grafikonov, ki na poljuden način prikazujejo posledice alkohola). Diafilm ima odgovarjajoči spretni tekst. Izdal in založil ga je Zavod za zdravstveno varstvo LRS v Ljubljani, Cena 600 dinarjev.

Opozorili bi še na ozke filme (16 mm), s katerimi razpolaga GO RKS in Zavod za zdravstveno varstvo LRS pod naslovom: »Zgodilo se je v ponedeljek« in »V vaše zdravje«.

Obstajajo pa tudi možnosti, da s pomočjo podjetja za distribucijo filmov organizirate posebne matinee za šolske otroke, na katerih bi pokazali umetniške filme, ki obravnavajo problem alkoholizma.

OBČNI ZBOR V CERKNICI

Dohodek prosvetnega delavca naj se prilagodi ekonomski ceni njegovega dela

Letos so prvič zborovali skupaj prosvetni delavci občin Cerknica in Loška dolina. V kratkem je predvidena združitev obeh komun, zato sta se ob tej priložnosti oboje sindikalni podružnici združili v eno samo. Zborovanje je bilo dobro obiskano s strani učiteljev, predstavnikov občinskih političnih forumov in upravnih organov ter zunanjih gostov.

Zjutraj je predaval pedagoški svetnik Jože Zabkar o uporabi flanelogramov, ki jih je izdala Mladinska knjiga za pouk matematike na osnovni šoli.

Sindikalni del zborovanja se je pričel s poročili obeh dosedanjih predsednikov: prof. Habeta in tov. Furlanija iz Loške doline. Poročilo prof. Habeta je načelo problem neskladnosti razvoja šolstva z razvojem gospodarstva. Pri tem sta najbolj prizadeta osnovna šola in pa prosvetni delavec. Razdalja se veča in povzroča težko popravljive posledice, ki jih bo bližnja bodočnost, če ne bo revolucionarnih sprememb, še bolj povečala. Neugoden položaj v prosveti ilustrira dejstvo, da je samo v ljubljanskem okraju odšlo iz prosvetne službe okrog sto ljudi. Pomankanje prosvetnega kadra je začelo predvsem gospodarsko šibkejšo obrobno občino. V naši občini se je to jesen zgodilo, da so iz razvite osemletke do zadnje učne moči vsi zaposlili drugam. Na jesen so pouk za silo pokrpal z nezadostno kvalificiranimi novinci in kadrom, ki je bil pri-

tignjen iz drugih, tudi nepopolno zasedenih šol. Stipendisti, namesto, da bi zasedli prazna mesta, vračajo stipendije in se zaposlijo drugje. Vzrok je eden: delo v gospodarstvu, čestokrat mnogo lažje in manj odgovorno, je mnogo bolj stimulirano. Dohodki v gospodarstvu so letos porasli za 36 procentov, v prosveti pa le za deset.

Neugodno na razpoloženje prosvetnih delavcev vpliva tudi napačno vrednotenje umskega dela. Nedvomno je to odraz nizke stopnje proizvodnje, kjer prevladuje ročno delo, umsko delo pa v tem procesu ne pride do veljave. Naraščanje proizvodnosti pričakujemo lahko predvsem le od uvajanja mehanizacije, ki je plod človeškega uma in ki bo človeka osvobodila težkega dela. Prav iz tega naziranja izvira zahteva po čim širši izobrazbi vseh državljanov. Najvažnejša vloga v tem procesu pa nedvomno pripada šoli, s tem pa vsa pozornost družbe. Sredstev za šolstvo je daleč premalo. Se ta pa se čisto neracionalno trošijo. Sklad za šolstvo v občini Cerknica financira 12 šol s 1500 učenci. Razpon stroškov na učenca se giblje od 28.000 na razvitih šolah do 56.000 na enorazrednicah. Pri tem je treba upoštevati, da je nivo pouka na zadnjih zaradi objektivnih razlogov nižji kot na razvitih šolah. Učitelji teh šol sami predlagajo, naj se ukinejo, za učence pa preskrbi prevoz v centralne šole. S prihranjenimi sred-

stvi bo v dveh letih mogoče odplačati vozila in kriti stroške prevoza. Učenec bo dobil temeljitejšo izobrazbo, učitelj pa, ki je po navadi začetnik, ne bo izboljšal idealizma ob petrolejki v razpadajočih poslopjih in prehudih delovnih obremenitvah.

Nadalje je bilo v poročilu analizirano delo prosvetnih delavcev. Anketa je pokazala, da znaša povprečni delovni dan posameznika deset ur, da so prosvetni delavci pogosto edini izvenšolski prosv. delavci in da na šolah vodijo poleg svoje učne obveznosti celo vrsto dejavnosti od mlečne kuhinje in krožkov do šolske zadruge. Žal pa to delo in priprave na pouk le redki laiki vidijo in priznavajo.

Odbor je posvečal skrb strokovnemu in idejnemu dvigavanju članov. Med letom je dovršilo večerno politično šolo skoraj polovica članov društva. Delovalci so aktivni: za nemščino, petje, aktiv likovnikov, aktiv za zgodovino in zemljepis in posebno aktiv učiteljev enorazrednic. Kot že nekaj let nazaj je bila tudi letos ob koncu šolskega leta poučna ekskurzija v okviru načrta sistematičnega ogleda vseh delov Slovenije. Za lansko dolino Trente in Gorenjske je prišla letos na vrsto Logarska dolina, Velenje in Celje.

Nazadnje je predsednik spregovoril še o novem financiranju v šolstvu o novih merilih, ki naj zagotove šolam več sredstev in pravilno ovrednotijo poklic prosvetnega delavca.

Razprava se je razvijala največ okrog tega problema, ki ima ključni pomen za kvantiteto in kvaliteto reformirane šole.

Tehne misli je prispeval tajnik rep. sind. prosv. delavcev tov. Geza Čahuk. Argumentiral je za ostajanje prosvete za gospodarstvom. Realna vrednost sredstev

spričo porasta življenjskih stroškov ostaja na istem mestu ali ponekod celo pada. Zahteve prosvetnih delavcev za izboljšanje materialnega položaja ne smemo jemati kot kruhoborstvo, gre za več, za odpravo negativnih posledic, ki jih je vneslo v šolstvo nepravilno vrednotenje te panoge družbene dejavnosti.

Kvaliteta naše šole pada. Dvignili jo bomo, če bomo dali učitelju veljavo; družbeno vrednotenje dela se kaže v tem, koliko je to delo plačano. Občinska blagajna naj ne bo merilo za njegove dohodke, le ta naj se prilagodi ekonomski ceni prosvetnega dela. Ekonomski izračun naj določi instrumente delitve družbenega dohodka, ki bodo zagotovili dovolj sredstev za nagrajevanje prosvetnega dela.

Delitev sredstev v ustanovi je izključno stvar kolektiva. Predlagaj je postavljati merila nagrajevanja po učinku. Nimamo še meril za merjenje tega v prosveti. Se v gospodarstvu, z desetletnimi izkušnjami, tega niso izvedli povsod, še vedno naletimo na mezdne odnose. Pravilneje bo v začetku deliti po pravilniku, potem pa postopno vnašati elemente za merjenje učinka, ki bodo realni. Višino dohodka bo skrajša določala: izobrazba, delovno mesto in praksa. Od tega se lahko vzame določen del (morda 30 %) za stimulacijo. Le to pa bo omogočalo, da bo zmogel, mlajši učitelj lahko dosegel ali presegel dohodke starejšega. Vsekakor mora imeti strokovnost pomembno mesto v določanju dohodka, ker je to stimulacija za dvig strokovne izobrazbe. Za dosego smotrov je treba sklicati širše posvetovanje prosvetnih delavcev s predstavniki oblastnih in političnih forumov, na katerem naj se družbeno ovrednoti prosvetno (Nadaljevanje na 2. str.)

OB DNEVU REPUBLIKE ČESTITAMO
UČITELJSKIM KOLEKTIVOM IN VSEM DELOVNIH LJUDEM ZA NJIHOVE USPEHE

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
»PROSVETNEGA DELAVCA«

Tuberkulinski pregled otrok na osemletki »Mirana Jarca« v Ljubljani

Posvetovanje o šolstvu na Šmarskem

Občinski komite ZKS in svet za šolstvo sta razpravljala o stanju v šolstvu

Občina Šmarje pri Jelšah je občina, tipično kmečka in ima 26 osnovnih šol, med katerimi je samo 7 popolno razvitih. Pokrajina je gričevnata in valoviti od Donške gore, po pobočjih Boča čez Virnski vrh preko Virštanskega in Kozjanskega do rečice Sotle. V šolanih je okrog 4800 otrok, ki jih poučuje 159 prosvetnih delavcev. Učiteljev nikoli po vojnih letih ni bilo dovolj, tako da vsako leto znova rešujejo to vprašanje, ki ga je zelo težko razvozlati. Pred kratkim so se o vprašanju šolstva pogovarjali na razširjeni seji občinskega komiteja ZKS in na seji Sveta za šolstvo ter dognali marsikaj, kar velja verjetno tudi za široko šolsko problematiko. Izbrano poročilo o šolstvu v šmarski občini je podal okrajni prosvetni svetovalec FRANC ZUPANČ, ki problematiko temeljito pozna, saj skoraj že tri desetletja živi in deluje na tem območju.

Najtežje je reševati vprašanje učnega kadra. Na osrednjih šolah še nekoliko zadostuje, toda odmaknjene hribovske šole je težko polno zasesti z učitelji. Letos je najmanj učiteljev v Stoječem selu in Pristavi. Nikakor pa ni vprašanje kadrov samo opek problem v šmarski občini, temveč je to širok družbeni problem. Feminizacija učiteljskega poklica, ki je zelo občutna na Šmarskem, je prav gotovo značilna za učiteljski poklic sploh. V šmarski občini je preko 77% učiteljev. Nedvomno povzroča razvoj tehničnih poklicev, ki so se široko razvili, to, da se moški usmerjajo tja, kjer so tudi dohodki izdatnejši. Tudi gospodarska in kulturna nerazvitost šmarske občine, ki je bila pred leti še močno zaostala, daje temu značilen pečat. Učitelje si skušajo zagotoviti s štipendiranjem, saj trenutno štipendirajo okrog 40 učiteljskih otrok, med katerimi spet prevladujejo dekleta. Ni rečeno, da ženske ne bi bile dobre prosvetne delavke, vendar si ljudje povsod želijo, da bi na šolah bili tudi moški, ki nekoliko lažje delujejo v izvenšolskem delu. Anketa, ki jo je 1959 izvršilo filozofsko-sociološko društvo, je pokazala zanimive rezultate. Za mlade ljudi postajajo tehnični poklici vedno bolj privlačni, kar je v deželi, kjer se naglo razvija industrializacija, popolnoma razumljivo. Nekateri drugi poklici, med njimi še posebno učiteljski, pa so ostajali na mrtvi točki. To je neproduktivno področje, za katero so bili proračuni bolj skopo odmerjeni. Tudi delovne učinke ni bilo mogoče sprosti meriti, zaradi česar so bili zelo slabi pogoji za hitrejšo napredovanje v službi. Razpon med prejemki tehničnih in prosvetnih delavcev je vedno večji, kar prav gotovo vpliva na upadanje družbenega ugleda prosvetnih delavcev.

V šmarski občini je to posebno očitno v pojavu feminizacije, kar sem že omenil, ter v pomanjkanju učiteljskega. Iz zgodovine šolstva lahko ugotovimo, da je pojav feminizacije nastal vsledj takrat, ko so učitelji morali delovati v šibkejših materialnih pogojih. Takrat so moški zapuščali učiteljski poklic in se zaposlovali drugod. Res je to, da so vprašanje plačevanja nadur še zadovoljivo reševali prav lanske leto, medtem ko so osnovne plače zelo nizke. Menim, da je anomalijo to, da n. pr. učitelj lahko, če poučuje tedensko 10 nadur, ob mesecu dobi tako še eno osnovno plačo. Vsi učitelji ne

morejo imeti nadur in prav bi bilo, da bi bile šole zasledene in bi ne bilo preobremenjenosti. Tako pa tisti prosvetni delavci, ki poučujejo na polno zasedenih zavodih, delajo sicer glede na število učnih ur manj, a so za to delo tudi zelo slabo plačani. Nedvomno bi bilo potrebno plače prosvetnih delavcev v osnovi okrepiti. To, da primanjkuje učiteljev, pa povzroča za učitelje prekomerno honorarno delo in prenatrpane oddelke, posebno še, če so oddelki kombinirani. Na Šmarskem trenutno manjka 23 učnih moči. Preobremenjenost pa vpliva tudi na kvaliteto dela in učitelji se ne morejo niti strokovno niti ideološko izpopolnjevati. O problemu preobremenjenosti učnega osebja niso temeljito razpravljali samo zaradi učiteljev, temveč prvenstveno še zato, ker je to psihološki problem glede zdravih odnosov med vzgojitelji in učenci. To je pokazalo tudi raziskovanje, ki so ga spomladaj vršili po šmarskih šolah glede odnosov učencev do učiteljev. Učenci so takrat izjavili, da jih najbolj moti to, če se učitelj prehitro razjezi, je neprijazen in zmerja. Prav gotovo je nervoza, razburjenost, nepremišljena reakcija in podobno odraz utrujenosti, živčne napetosti in morda celo nezadovoljstva.

Dosti premalo je na šolah strokovnega učnega osebja. V šmarski občini je 52 oddelkov višjih razredov osnovne šole, vendar se čisti predmetni pouk vrši le v 35 oddelkih. V mnogih primerih morajo kriticirati predmetnike. Na teh oddelkih pa poučuje samo 4 profesorji in 11 predmetnih učiteljev in bi lahko dejali, da manjka še 27 kvalificiranih moči. S politiko štipendiranja bodo skušali reševati to vprašanje, ker točno vedo, koliko in kateri strokovnjaki manjkajo. Toda tudi v tem ni dokončnega izhoda, ker ni dovolj kandidatov.

Učitelji uhajajo v druge poklice, moška mladina se v dovoljni meri ne odloča za učiteljski poklic. V mnogih primerih se vpisujejo na učiteljska samo po silni razmer, ker tako pri občinah lahko dobijo štipendijo ali pa jim je drugje spodbudilo pri sprejemnem izpitu. Šmarska občina je lani štipendirala skoraj izključno samo učiteljske, za druge stroke ni razpisala štipendij. Tako stanje omogoča pa drugi strani, da v učiteljske vrste lahko pritekaajo ljudje, ki nimajo primerne izobrazbe in se morajo pedagoško šole izobraziti. Najhuje je pa še to, da na Šmarskem teh ljudi niso mogli zaposliti samo na popolnih osnovnih šolah, kjer bi se lažje metodno izpopolnjevali, temveč so jih v silni nameršali na nerazvite osnovne šole. To je težko: tudi v tovarni ne bi mogli k stroju postaviti človeka, ki se nikoli prej ni delal ob njem, če grobo primerjamo.

Posebno poglavje predstavlja vprašanje šolskih upraviteljev. Osnovna naloga šolskega upravitelja je pedagoško vodstvo šole, oblikovanje učiteljskega kolektiva in pomaganje pri delu šolskega odbora. S šolsko reformo, s spremembo finansiranja šole in podobnim šolski upravitelji sprejemajo vedno več nalog, vedno večjo odgovornost, priznanje za to delo pa je venomer staro. Poleg tega pa imajo na Šmarskem — razen na treh šolah — vsi upravitelji učno obveznost, sami vodijo administracijo, finančno poslovanje, hospitirajo, delajo z učiteljskimi kolektivi in šolskimi

odbori, vodijo seje šolskih organov, upravljajo šolsko stavbo, ocenjujejo učiteljevo delo in podobno, za kar pa niso primerno nagajeni, a so z delom preveč obloženi. Večina šolskih upraviteljev prejema za upraviteljske posle 2000 din mesečno, kar je zares miloščina. S šestimi nadurami lahko učitelj to zasluži, pa ne bo imel trajnih skrbi za celotno ustanovo. Šolski upravitelji pa nadur niti ne morejo niti ne smejo opravljati (kvečjemu 6 ali s posebnim dovoljenjem). Šolske upravitelje je potrebno razbremeniti administrativnega dela in jih primerno nagraditi, sicer postaja vprašanje vodilnega kadra zelo pereče.

Tudi učiteljski kolektivi trpijo v svoji enotnosti, če se vsako leto osebje menjuje, se ne zlije z ljudmi v kraju in ne zaživi z okoljem. Odnosi v kolektivih čestokrat niso trdni; nezdravi odnosi v kolektivih nedvomno vplivajo tudi na vzgojno delo. Lahko bi dejali, da se je kakovost kolektivov izrazito pokazala pri nagrajevanju z gibalnim delom plače. Ponekod so na to novost gledali močno črno in so si sredstva delili kratkoma uravnolovsko, druge pa so spet prešli na drugo skrajnost, da so se preozko držali točkovega sistema, ki ga je priporočal tukajšnji sindikat, in niso učitelja ocenjevali kompleksno, zaradi česar so se dogajale nemogoče stvari.

Sola v Bistrici ob Sotli, prva slovenska sosedja Kumrovcu; tretji razred je v tej šoli obiskoval tudi Josip Broz-Tito

vajo tudi na vzgojno delo. Lahko bi dejali, da se je kakovost kolektivov izrazito pokazala pri nagrajevanju z gibalnim delom plače. Ponekod so na to novost gledali močno črno in so si sredstva delili kratkoma uravnolovsko, druge pa so spet prešli na drugo skrajnost, da so se preozko držali točkovega sistema, ki ga je priporočal tukajšnji sindikat, in niso učitelja ocenjevali kompleksno, zaradi česar so se dogajale nemogoče stvari.

Prav je, da so na političnem forumu v občini temeljito proučili vprašanje šolstva, pogoje, v katerih učitelji živijo in delajo, njihovo delo, ker bo potrebno marsikaj urediti tudi tu, če hočemo, da bo reformno prizadevanje dobro napredovalo povsod. Večkrat slišimo iz ust prosvetnih delavcev, da ugled učiteljskega poklica upada. Ali je to res? Tega ne moremo verjeti, ker je hudo to priznati in se čestokrat tolažimo z idealizmom, ki ga prosvetni delavec mora imeti, če hoče prizadevno delati. Večkrat pravimo, da smo sami krivi, če ugled učiteljskega poklica upada, ker prosvetni delavci nimajo tistih kvalit, ki so jih med ljudstvom nekoli kazali starejši šolniki, posebno še na vasi. Učitelji imajo tudi danes velike kvalitete, čeprav je res, da večkrat naletimo na mlade učitelje, ki so v praktičnem znanju še zelo šibki in bi morali to vrzel s pridnim izpopolnjevanjem čimprej nadoknati.

Toda istočasno moramo upoštevati, da marsikdaj mlad učitelj zgubi voljo, ko je preobremenjen na šoli, kjer mora celodnevno poučevati še celo kombinirane oddelke in se ne utegne in ne more še pozno v noč učiti. Taki problemi so morda na Šmarskem, ki je podeželsko območje, bolj očitni kot drugod. Sicer pa je tudi na Šmarskem vsak dan lepše: elektrika je povsod, avtobusi vozijo in tudi železnica že teče skozi Obsohlje.

Občni zbor v Radgoni

Prosvetni delavci sindikalne podružnice prosvetnih in znanstvenih delavcev radgonske občine so imeli dne 1. v Gornji Radgoni redni letni občni zbor. Ocenili so doseženo delo, izvolili nov upravni in nadzorni odbor ter sprejeli več sklepov za zboljšanje dela.

Podružnica zajema 10 osnovnih šol, 6 vrtcev ter po eno posebno osnovno, vajensko in glasbeno šolo, skupno 102 učencev. V pretekli delovni dobi je upravni odbor rešil razna organizacijska vprašanja. Na sestankih so razpravljali o novih nalogah sindikata ter sprejemali ustrezne sklepe. Imeli so dvojne kvalitativne predavane. O posebnem šolstvu je predavala upravna posebna šola iz Gornje Radgone, tovarniška Cilka Zerdin, o metalni higieni pa docent profesor Lev Milčinski iz Ljubljane. Za strokovno in ideološko izpopolnjevanje so skri-

»Gimnazijo za Slovence«, kot je uradni naziv te ustanove v Celovcu, so ustanovili leta 1957 in je tedaj imela le prve tri razrede po 7. členu Državne pogodbe ter je produkt vztrajne borbe koroskih Slovencev. Prvotno so bili voditelji koroskih Slovencev zaskrbljeni, če bo slovensko ljudstvo po stoletnem načrtnem pomnečevanju naših krajev našlo v sebi toliko notranje življenjske moči, da bo hotelo enakopravnost razvoja tudi na področju vzgoje lastnega izobraženstva. Nasprotniki so ob ustanovitvi slovenske gimnazije potihoma računali, da je njihovo germanizatorsko delo toliko razkrojilo narodno zavest slovenskega ljudstva, da se taka življenjsko pomembna ustanova ne bo mogla razviti in utrditi.

Trenutna zaskrbljenost se je umaknila rastoči samozavesti, ki jo tudi glede slovenske gimnazije izpričujejo delavski, kmečki, obrtniški in uradniški sloji slovenskega prebivalstva; le-ti stalno skrbijo z dotokom nadarjenih mladine, da se je ustanova v štirih letih obstoja utrdila in se razširila. Nasprotniki koroskih pravic so ostali razočarani, da se njihove skrite želje niso uresničile niti potem, ko je bil ukinjen obvezni dvojezični pouk na osnovnih šolah.

Kljub temu pa zvezna vlada na Dunaju doslej slovenske gimnazije v Celovcu še ni postavila na take temelje, kot so predlagali Slovenci: ravnatelj gimnazije še nima definitivnega dekreta, ni še imenovan pristojni šolski nadzornik in leto za leto čakajo na obljubljeno lastno poslopje.

Ravnatelj gimnazije je višji študijski svetnik prof. dr. Joško Tischler. V šolskem letu 1960/61 je bilo na gimnaziji 228 dijakov, od teh jih je izdelalo 208, odličnikov pa je bilo 42. Z lanskim šolskim letom so imeli na šoli že 6. razred. Iz 4. razreda jih gre v druge šole ali poklice 10 do 15. Na šolo prihajajo tudi taki učenci, ki v osnovni šoli niso imeli priložnosti, da bi se učili slovenščine, kar pa nadoknadijo z učenjem v krogu družine. Z vestnim poukom se težave zaradi tega odpravijo že tekom enega ali dveh šolskih let.

Opaziti je, da se na južnem Koroskem ljudstvo vedno bolj zaveda potrebo po izobraževanju otrok; zanimanje za srednješolsko izobraževanje v slovenskih krajih stalno narašča. Nekatere občine imajo že kar lepo število dijakov na srednjih šolah.

Tudi obisk na slovenski gimnaziji je več kakor zadovoljiv ter iz leta v leto raste. V šolskem letu 1957/58 je imela 94 učencev, 1958/59 že 126, 1959/60 184, v lanskem šolskem letu pa 228. Tudi letos je število prvošolcev naraslo.

Z naraščanjem števila učencev se večajo tudi težave, ker je držnemska gimnazija zelo frekventirana. Težave so zaradi tehničnih prostorov in športnega igrišča.

Delovna zaščita učencev

Vlada ruske socialistične republike je sprejela uredbo o ukrepih, ki jih je treba podvzeti za zaščito učencev splošnoizobraževalnih šol pri njihovem praktičnem delu v raznih industrijskih in gospodarskih organizacijah: učenci naj prejmejo delovno obleko, okrepiti je treba zanje varnostne ukrepe, osebno zdravstveno zaščito in podobno.

Profesorski zbor tvorijo strokovno izšolani učitelji — avstrijski državljani. Poučujejo se vsi predmeti, ki so predpisani za srednje šole. Deloma si pomagajo z nemškimi učbeniki, deloma pa uporabljajo knjige, ki so jih pripravili sami; doslej so si sami pripravili že 13 takih učbenikov.

Posebnost gimnazije je vsakoletna kulturna prireditev, ki je na razmeroma visoki ravni ter mladinski športni dan, ki daje mladini priložnost, da s tekmovanji prikaže svoje telesne sposobnosti.

Nova šola v Libojah

Tudi v žalski občini so potrebe po novih šolskih poslopih velike, saj so nekatere šole premajhne oziroma neprimerne za poučevanje. Eno izmed najslabših je vsekakor poslopje stare osnovne šole v Libojah. Zato je Občinski LO Zalec sklenil, da se zgradi nova, sodobno urejena šola. S prizadevanjstvom ObLO, gradbenega odbora in domačinov je gradnja šole v zaključni fazi, tako da bo otvoritev za Dan republike.

Šola bo imela poleg treh prostornih učilnic mlečno kuhinjo, jedilnico in tehnično delavnico, ki bo opremljena z vsemi potrebnimi pripomočki.

Otvoritev šole bo v sredo, 29. novembra 1961, ob 14. uri popoldne. Po otvoritvi bo razvite pionirskega prapora in proslava v počastitev Dneva republike v Domu Svobode.

Solskemu odboru ni znalo, kje služujejo vsi tisti učitelji, ki so že poučevali v Libojah, zato prosijo, da se vsi, tudi tisti, ki pisemnih vabil ne bodo prejeli, udeležijo otvoritve.

Preskrbljen je prevoz iz Petrovč s posebnim avtobusom, ki bo odpeljal ob 13. uri izpred kolodvoza.

O. T.

Dohodek prosvetnega delavca

(Nadaljevanje s 1. strani)

delo, šole naj potem sestavijo argumentirane plane in predložijo občinskemu ljudskemu odboru. V nadaljnjih razpravi članov društva je bilo oblikovano mišljenje, da je treba učitelja postaviti v sredino, kjer živi. Merilo za oblikovanje proračunov šol naj določata dve komponenti: realnost in stimulativnost.

Orientacija za realnost naj bi bil povprečni prejemki intelektualcev iste stopnje v gospodarstvu občine, stimulativnost pa naj skrbi, da ne bo kader odhajal z delovnih mest, da bodo težja delovna mesta pravilno nagrajevana in da se bo dvigala prizadevnost prosv. delavcev.

Pri sestavljanju pravilnikov o nagrajevanju bi bilo smotno poenotiti učno obveznost. Vanjo bi vključili tudi razširjeno dejavnost šole, ki je predpisana z Zakonom o osn. šoli, ali bi jo sprejel šolski odbor.

Načeto je bilo vprašanje upraviteljskih mest. Nekaj let nazaj morajo upravitelji prevzemati vedno nove odgovornosti. Obseg administrativnega dela je že tolikšen, da za pedagoško delo na šoli časa ne ostaja. Stimulacija je neznačajna, zato teh delovnih mest ni mogoče prevzeti.

Novoizvoljeni odbor, katerega predsedstvo je prevzel tov. Strlič Stanko, bo moral napeti vse sile, da bo uveljavil nova merila v korist posamezniku in prosvetni dejavnosti nasploh.

MT

Diskusija o nagrajevanju

Sicer je bilo že veliko rečenega o tem, vendar še vedno ni rešeno vprašanje, kakšna merila naj uporabimo pri nagrajevanju po učinku. V letošnji 14. številki Prosvetnega delavca je spet izšel članek o tem in verjetno se marsikateri prosvetni delavec ne strinja z vsemi trditvami.

Ker je to vprašanje še vedno odprto in ne bo gibljivi del plače v bodoče znašal samo 5 procentov, kar doslej res ni vzpodbujalo večji aktivnosti temveč mnogo več, moramo o njem še vedno razpravljati, da se nam ne bi delala krivica, kakor bi se utegnili narediti n. pr. najbolj postrtovalnim učiteljem, ki so vse življenje gurali, a bi se jim penzija odmerila po zadnjih letih, ko že ne morejo dati od sebe toliko kakor prej, ali pa materam, ki morda v razredu res dobro delajo, a se ne utegnejo pečati z dodatnim poukom, krožki itd., ker danes še vedno nimajo možnosti, da bi jim kdo razen stare matere zares pomagal in je pri majhnih otrocih — dojenčkih — tudi nihče ne more zares polnovredno nadomestiti. Seveda se življenjski pogoji in tudi družbeno zavest naglo spreminjajo in bo

časoma morala družba mladim materam, ki obenem opravljajo poklic, nuditi še več ugodnosti, kot jih po naših zakonih uživajo že doslej, tudi v gnotnem pogledu; posebno se ve bo morala materam omogočiti, da bodo otroke vzorno vzrejali in vzgajali. Sicer pa bo tudi sama morala sodelovati v skupnosti za korist svojih otrok. Danes marsikatero ženo, ki ima majhne otroke, žal mika, da bi poklice opustila, toda potem so življenjski dohodki prepričljivi. In tako ni čudno, če se ženske bojijo večjega števila otrok in število rojstev pada.

Verjetno se veliko prosvetnih delavcev ne strinja predvsem s tem, da kljub tolikim dobrim delom, v prvi vrsti prispevku tov. Svarca v letošnji 4. št. Prosvetnega delavca, člankar v št. 14 še vedno izenaka delo v šoli z delom v gospodarstvu.

V omenjenem zadnjem članku kaj naj bo nagrajevano z gibljivim delom plače namreč beremo sledeče: »v podjetju ne nagrajujemo delavceve družbene zavesti, temveč gospodarski učinek«. V podjetju to navadno res ne igra vloge. Zato pa se tudi zgodi, da dobi

kvalificiran delavec visoko nagrado po učinku, njegov izdelek je brezhiben, delal je urno, spretno, disciplinirano in natančno — ob prvi priliki pa prav kdo od tako odličnih delavcev zbeži čez mejo, da bi v kak kapitalistični državi — še več zaslužil. Seveda — delal je samo zaradi denarne nagrade — socializem je bil takemu delavcu deveta briga. Za podjetje je res važen — samo delavecov produkt.

Popolnoma drugače je pri prosvetnem delavcu: nadvse važen je njegov odnos do družbenega stroja naše države, da celo vse njegovo dejanje in nehanje vpliva na vzgojni proces, kajti pri njem ne gre samo zato, — posebno v osnovni šoli — da bo otroka naučil fizike, matematike ali slovensčine, temveč da ga bo obenem vzgojil za takega državljan naša Jugoslavije, da bo svoj znanja konstruktivno nudil naši skupnosti in bo v njej čim aktivneje sodeloval. Čim mlajši je namreč otrok, tembol je sprejemljiv za vzgojne vplive.

Gotovo: poglavito je naše delo v šoli (ne samo v lastnem razredu in ne samo na uri), vendar

vpliva prosvetni delavec na učenca z vso svojo osebnostjo, torej tudi s svojim življenjem izven šole, s svojim zgledom. Učencem je učitelj vzor in torej ne more biti vseeno, ali svoj prosti čas uporablja za popivanje in kvartanje ali pa je dober mož in oče in prav tako, ali se obenem posveča tudi vprašanjem občine, družbenih organizacij itd. Na njegovo delo v šoli prav gotovo vplivajo tudi funkcije, ki jih opravlja, še posebno v takih organizacijah in ustanovah, ki so v posredni zvezi z delom v šoli. Kdor je član raznih odborov in svetov, prav gotovo bolje pozna problematiko kraja in laže povezuje šolo z življenjem, posebno aktivni člani prosvetnih odborov. Društva prijateljev mladine, ljudske tehnike, pedagoških društev, a tudi SZDL. Taki ljudje poznajo gospodarsko, socialno in politično problematiko kraja in bo ta vsekakor odsevala v njihovem šolskem delu, tako pri poklicnem usmerjanju mladine, reševanju socialnih težav itd. Učitelj, ki se zapre samo vase in v svojo rodbino, bo vsem tem zahtevam težko kos. Isto je z vprašanjem mistike: zaman bo učitelj podajal snov in naprednem in znanstvenem smislu, če bo dal sam v svojem privatnem življenju nasproten zgled. Njegov

pouk bo zvenel narejeno, prisiljeno, nepričljivo.

Pravila je sicer trditev, da ne nagrajujemo učiteljevega dela v družbi, temveč v šoli. In je res, da se nekateri tako razdajajo v izven šolskem delu, da zanemarijo šolo, vendar bi naredili družbi slabo uslugo, če bi z nagrajevanjem po učinku dosegli, da bi se potemtakem prosvetni delavci otresali dela izven šole in se posvečali samo pouku, češ, za študij in priprave mi sicer ne ostaja časa. To bi pomenilo, da padamo iz ene skrajnosti v drugo. Doslej je bil — posebno na vasi — učitelj tisti, ki je moral nositi vse breme družbenega dela v raznih organizacijah, namesto bi bili priregnili čim večje število ljudi, ki jih posebno v mestu ne manjka, a se najdejo tudi na deželi. Tako pa je kdo res begal samo od seje do seje, zanemarljiv poklic, ni poznal oddiha, ni se utegnil brigati za vzgojo lastnih otrok. Vsekakor pa je prosvetni delavec že po svoji stroki primeren in dolžan, da pomaga pri kulturno-prosvetnem in podobnem delu, kar ne pomeni, da mora niti ne vem koliko funkcij.

V istem članku beremo, da bi bilo dobro uvesti izpite ali teste. Za vrednotenje znanja — ne pa vzgoje — bi bili res dobri, vendar so tudi tu velike težave, ki izvi-

rajo predvsem iz tega, da prosvetni delavci ne oblikujemo železnega, bombaža ali pa pisarniškega vlog, temveč živega človeka. Ta pa je odvisen od tolikih komponent: od domače vzgoje, socialnih pogojev, okolja, dednosti itd. Vemo iz prakse, da imamo n. pr. dve paralelni iste šole, a v eni dosežemo veliko boljše uspehe kakor v drugi, v tej šoli mnogo boljše uspehe kakor v oni, dasi učimo enakimi sredstvi in na enak način. In potem — saj dobimo učence, ki jih je učil manj prizadeven ali pa sposoben učitelj in moramo zamudno nadoknaditi, ali pa celo razrede, ki kakega predmetnega pouka sploh niso imeli, ker ni bilo zanj kvalificiranega učitelja, in pa naj dosežemo iste uspehe kakor v šoli, kjer teh težav ni bilo.

Kaj pa vzgoja? Res se da dognati, ali je razred discipliniran ali ne, ali se lepo vede, celo tudi, ali je tovariški — vendar imamo opravka s prepubertetniki in pubertetniki — njihova duševnost se bo še močno spreminjala in niti ne moremo z gotovostjo trditi, kakšen bo njihov značaj, njihov odnos do soljudi, njihova pripravljenost za medsebojno pomoč, poštenje itd. Včasih se nam zdi, da vse naše besede padajo v prazno, v resnici pa naše delo nikoli ni popolnoma zaman. Tako je na primer neka učiteljica po-

Problemi tehnične vzgoje Pol milijarde, kos železa in ljudje v obvezni šoli

Predpisani normativi za opremo delavnic naj bi doživeli uresničenje

Danes, ko živimo v dobi naglega tehničnega napredka, se uvaža tehnična vzgoja kot poseben predmet tudi v naše šole. Tako učni načrt predvideva, da učenec tehnično vzgajamo že od 1. razreda navzgor. Do vključno 3. razreda nimamo za to posebnih ur. Snov je vključena v predmet »spoznavanje narave in družbe«. V 4. in 5. razredu imamo že določeno po dve uri na teden za gospodarsko tehnični pouk. Od 6. razreda dalje pa je tehnični pouk samostojni učni predmet.

Bistveni sestavni del tehnične vzgoje v osnovni šoli je praktično delo v šolski delavnici. Vsi vemo, da nam manjka učnih prostorov ter da število otrok v industrijskih predelih močno narašča, zato so stare stavbe postale pretesne. Ponekod so za tehnični pouk izkoristili klet ali druge pomožne prostore, ki ne ustrezajo osnovnim higienskimi zahtevam, drugod pa se pouk vrši kar v učilnicah. Malo je takih šol, ki imajo lastne delavnice.

Prepričan sem, da imajo težave s tehničnim poukom na šoli, kjer imajo svoje delavnice. Pojavi se vprašanje, kje shraniti izdelke, ki jih skupina ni dokončala, da bodo varno dočakali lastnike do prihodnjega tedna ali celo 14 dni? Med tem časom pa se je zvrstilo v delavnici 200 ali še več otrok. Dogodilo se mi je, da sem nedokončane izdelke zložil v kleti po drveh. Naslednji dan pa srečam snazilko, ki je imela doberšen del tega materiala pripravljenega za kurjavo. Iz tega pravljenege za kurjavo. Iz tega sklepam, da je nujno imeti prostor, kjer naj se shranjujejo nedokončani izdelki. Drugo vprašanje je tudi priročna shramba za material, ki je potreben za izdelavo posameznih predmetov in ga učenci ne morejo nabavljati individualno. Mnogokrat ima z nabavo težave celo učitelj, ker je material težko dobiti. V takem primeru največkrat potuje na lastne stroške in za material zalaaga denar od svojih mesečnih prejemkov. Ako ne bi bilo tega, bi bil uspeh še manjši. Nekje so si pomagali s tem, da so od učencev vnaprej zbrali denarna sredstva in tako nabavili potreben material. V tem primeru učenec upravičeno vprašuje, kaj bo pri pouku izdelal in si prinesel domov za denar, ki ga je vložil. Boljši način se mi zdi, da učitelj material prej nabavi in da učenci črpajo material iz zaloge. Ko pa je izdelek dokončan, naredijo obračun in tako za določen izdelek prinesejo denar. Tako jih navadimo, da sami obračunavajo porabljeni material. Seveda pa se takoj pojavi vprašanje priročnega skladišča in kdo naj denar založi. Mislim, da je zgrešeno, naj bo to učitelj, ki predmet poučuje.

Tu sem opisal primer, ko učenec material za izdelek odkupi. Nastane pa vprašanje, kako ravnati, ko učenec izdelka ne mara. Kdo naj prisili učenca, da prinese denar? Ali naj bo v tem primeru žrtv učitelj, ki je denar založil? To je prav gotovo skrajna meja idealizma.

Predno otroka pripravimo do dela, nam nekaj materiala skvari. Vsak izmed nas ve, da je redko prvič uspel. Zato smo pozikovali in končno uspeli ter bili na izdelek ponosni, čeprav ni bil tak, kot bi ga nam izdelal strokovnjak. Pri vsem tem pa nam ni bilo žal materiala, ki smo ga

pokvarili. Mi pa imamo opraviti z otrokom, ki naj ga naučimo uporabljati določena orodja in materiale. Zato je potrebno imeti nekaj materiala za vaje. Učenci pa morajo tudi orodje samostojno uporabljati. Mislim, da je zgrešeno, da že v osnovi zagrenimo učenca in mu rečemo: »Kako pa držiš žago, saj mi boš vse pokvaril!« Ni prav, da mu odvzamemo orodje in damo spretnostemu, naj nadaljuje z delom. Pomislimo sami nase, kako je bilo, ko smo prvič imeli v rokah določeno orodje. Ako bi nas takrat opazoval strokovnjak in nas nahruvil, gotovo bi se zlepa ne lotili podobnega dela. Vsi vemo, da se nam pri uporabi orodja lahko nehoti kaj pokvari. Se bolj pa smo upravičeni pričakovati to pri učencih, ki jih šole privajamo določenih spretnosti. Ne bi bilo vzgojno, da od učenca zahtevamo odškodnino za orodje, ki ga je nehoti pokvaril. Isto bi se lahko pripetilo tudi strokovnjaku.

Ako se povrnem nazaj k materialu, smatram, da ne more biti uspeha, če šola nima na razpolago niti enega žebila in niti ene deščice. Kako naj se popravi zaboj za drva in podobno? Ali naj učitelj, ki predmet poučuje, odpre denarnico in potrebno nabavi za svoj denar? Saj tudi učitelj, ki poučuje fiziko, zahteva od šole baterijo, ki stane okrog 100 din, če hoče napraviti poizkus. Kdor poučuje tehnični pouk, dobro ve, da 100 din za material ne predstavlja ničesar.

Vsak učitelj tehničnega pouka se zaveda, da mora problem nabave materiala reševati individualno. Slaba stran tehničnega pouka je tudi pomanjkanje primerne opreme. Prepričan sem, da se s tem vprašanjem bavijo vsi, ki predmet poučujejo. Navedem naj samo dejstvo, kako se vrtimo v začaranem krogu: na programu sem imel vezav knjige. Vsi vemo, da za to delo rabimo več enakega orodja. Na razpolago pa sem imel samo en čevljarjski nož. — Kako zaposliti celo skupino?

Take in podobne ure se lahko ponavljajo. Nekateri so mišljenja,

da je dovolj, če ima šolska delavnica nekaj starih neuporabnih pil in nekaj razrahljanih stolov in miz, ki jih v ostalih učilnicah ne morejo več uporabljati. Predpogoji uspešnega dela pri tehnični vzgoji je material in orodje! Mnenja sem, da se pri opremiti tehničnih delavnic poslužujemo smotrne nabave orodja. Zato pa so potrebna denarna sredstva, ki jih ni na razpolago. Čeprav so predpisani začasni normativi za opremo delavnic, smatram, da so odgovorni premalo s tem seznanjeni. Potrebno bi bilo več dobre volje in uspeh bi bil zagotovljen.

Marsikje tekmujejo šole, katera si bo nabavila več modernih učnih pripomočkov, ne glede ali so potem izkoriščeni ali ne. To sem načel zaradi tega, ker smatram, da ni prav, da ima šola dva ali celo tri diaporojektorje, po drugi strani pa nima ene navadne mizarske žage. Vse to kaže, da bi s pravilno delitvijo sredstev za posamezne predmete lahko marsikje položaj izboljšali.

Za izboljšanje pouka tehnične vzgoje bi bilo potrebno sledeče: Organizirati enodnevnne delovne seminarje za učitelje tehnične vzgoje v okviru okraja ali vsaj za več občin. Na teh seminarjih naj bi se prikazali delovni postopki in organizacija dela po posameznih področjih (mizarstvo, lepenkarstvo, kovinarstvo itd.). Na seminarjih, ki naj bi bili vsaj vsaka dva meseca, bi si tudi učitelji tehnične vzgoje izmenjavali izkušnje in mnenja.

Zagotoviti potrebna finančna sredstva za smotrno nabavo orodja in materiala. Jasno nam mora biti dejstvo, da je predmet tehnične vzgoje obvezen. To je novo področje in nimamo podedovanih izkušenj.

Pri šolskem odboru naj se ustanovi komisija, ki se bo ukvarjala s problemi tehnične vzgoje na posamezni šoli.

Upam, da bo članek vzpodbudil vsem, ki napredno mislijo. Veseli bomo, če bomo v prihodnjih številkah brali vaše uspehe in probleme s področja tehnične vzgoje.

Janez Ribnikar

Gojenci Deškega vzgajališča Planina pri tehničnem pouku

klicala zares pokvarjeno dekletce na dom in z njo spregovorila nekaj resnih besed. Minila so leta, spet je srečala to učenko kot dobro obrtnico, spoštovano ženo in mater in zaupala je svoji učiteljici, da so njene besede — čeprav zelo pozno — vendar še pravčasno vplivale nanjo, in da so jo spremljale vsa leta dorasčanja. Neka učiteljica pa je rekla: v najtežjih časih naše borbe sem spoznala, da sem v mladosti vzgojila svojo vas v pošteno ljudi; vsi so sodelovali, izdajalca ni bilo med njimi.

Zadnje čase neprenehoma naglašujemo, da se je produkcija zboljšala, manj pa naši medsebojni odnosi in odnosi do skupne imovine. Torej smo premalo stremeli za tem, da bi vzgojili pošteno, človekoljubno, zavestne člane naše družbe, ki bodo imeli do nje tudi čustven odnos, ne pa da bodo iskali vedno in samo — denarno nagrado.

Seveda pa zelo težko »izmerimo«, kako dobro smo našo mladino vzgojili in tukaj točkovanje še najbolj odpravi, ker je pač psihološka dogajanja najtežje zajeti v sheme.

In vendar so si mnoge šole kljub vsemu odsvetovanju pomagale s točkovanjem. Na naši šoli a. dr. smo vzeli v pretes delo v

razredu, torej sam pouk, delovno disciplino, prizadevanje za čim boljšo izvedbo reforme šolstva (nove oblike, sredstva, metode), dodatno delo s slabšimi učenci, razne krožke (učne in druge), delo v pionirski in mladinski organizaciji, delo za prireditve, delo v šolskih knjižnicah, delo ob pripravah za pionirski tisk in deloma tudi delo izven šolskega poslojpa, torej tudi funkcijam, čeprav ne vplivajo neposredno na pouk. Upoštevali smo predvsem neplačano delo v takih organizacijah, ki so v najtesnejšem stiku s šolo, posebno prizadevanje za pedagoška vprašanja, kar smo razbrali iz publiciranja, predavanj in diskusij na sejah v sindikatu in drugod, kajti drugače žal ne moremo zanesljivo dognati, v koliki meri se kdo poglablja v pedagoška vprašanja. Vse to, in funkcije in živo sodelovanje pri diskusijah o pedagoških vprašanjih in ostalo smo upoštevali le, če smo bili prepričani, da je zato pouk tega prosvetnega delavca boljše, ne bi pa tega uračunavali, če bi bil kdo sicer dober teoretik, predvsem spreten diskutant, a nemaren, neroden ali sploh slab praktik.

Tako smo pač skušali oceniti celotnega prosvetnega delavca, ne da bi postavljali ostro mejo med njegovim šolskim in izvenšolskim delom.

In kakšen je bil efekt? Razburjanja ni bilo veliko. Sami smo si izvolili komisijo, član sindikata je bil navzoč, prav tako ravnatelj. Izdelano, začasno tabelo smo dali vsakomur v vpogled, da je lahko že v naprej pripomnil, če se mu je zdelo, da smo kaj prezrili ali se v čem zmotili, in vsakdo je uvidel, da ta ali oni res zasluži več priznanja, ker je več in bolje delal. Pravim priznanja — kajti denarna vsota je bila premajhna, da bi pomenila protivrednost za opravljeno delo (n. pr. neštete dodatne ure s slabimi učenci!). Večje nagrade pa so dobili predvsem oni, ki so več delali na šoli — najtežje pa nam je bilo določiti, kdo bolje dela, oziroma za koliko bolje dela na učni uri sami. Tako je bilo najmanj razlik prav za sam pouk, torej v samem bistvu.

Vsi skupaj: člani učiteljskega zbora, upravitelj, člani šolskega odbora (še posebno če so v tesni zvezi s starši in učenci) in člani prosvetne službe imajo zares precej zanesljivo sodbo o delu posameznega prosvetnega delavca kot celote — kot človeka, ki dela v šoli in v družbi, kot učitelja, ki daje znanje in ki vzgaja in daje sam vzgled, toda težko je določiti merila v številkah in odgovarjajočih denarnih vsotah. Zato je tudi težko postavljati neko razlikovanje med njegovo oceno, ki jo

Trdno sem bil prepričan, da ne bova s poklicnim kolegom edina »gosta« na seji delavskega sveta enega izmed naših kovinskih podjetij. Obetal sem si, da bo tokrat prišel na sejo tudi eden izmed prosvetnih delavcev kovinarsko industrijske šole, kajti na dnevnem redu zasedanja delavskega sveta sta bili med drugimi dve različni in vendar hkrati tesno povezani zadevi:

— razprava o najetju kredita za pol milijarde dinarjev in še

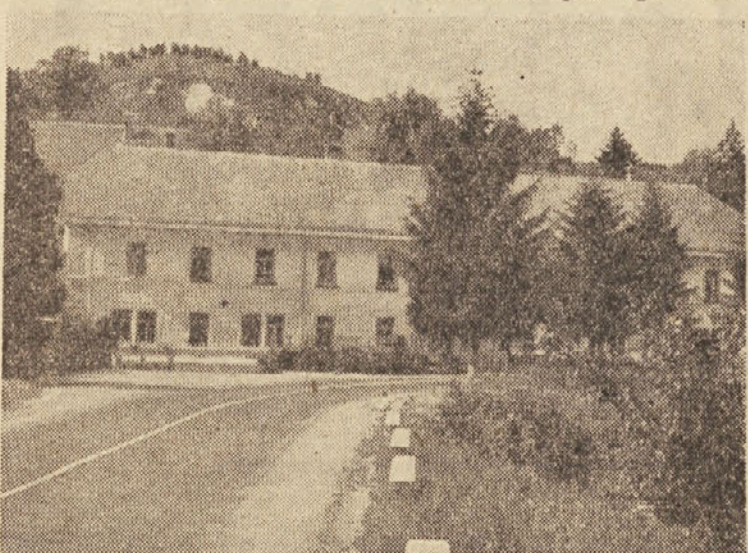
nekaj več, s čimer naj bi kupili vrsto novih strojev, in

— razprava in sklepanje o učnem načrtu industrijsko kovinarske šole.

Vendar sem se tokrat zmotil. S kolegom sva bila edina »gosta«.

Priznam, da sem to »pomanjkljivost« opazil šele po seji delavskega sveta. Potlej, ko sem poslušal razpravo in obrazložitev posameznih točk dnevnega reda. Sicer pa, k zadevi sami.

Predsednik upravnega odbora

Glavna stavba Deškega vzgajališča in Planini pri Rakeku

Deško vzgajališče v Planini pri Rakeku

Letos slavimo v Planini pri Rakeku desetletnico obstoja Deškega vzgajališča

Deset let pomeni za človeka važen odlomek življenja, za ustanovo šolskega značaja pa odlomek zgodovine, saj je v tem razdobju obsežno pionirsko delo ustanovitelj in sodelavec, predvsem pa povezana usoda cele množice mladih izkoreninjenih bitij, ki so v vzgojnem zavodu — rada ali nerada — našla svoj novi dom.

Povojne potrebe po vzgojnem domu so po naključju rešile problem z nastanitvijo prvih tride-

setih gojencev v bivši vojašnici pod znanimi planinskimi ridami. Precej uničeno stavbo je bilo treba preurediti v stanovanja otrokom in učiteljem, ki so vršili učno in vzgojno delo. To seveda ni bilo lahko in vendar je s požrtvovalnostjo učiteljskega kadra, tehničnega osebja in samih otrok steklo življenje v rdeči hiši, kot bi se v njej odvijalo že od nekdaj. Dečki so za čudo naglo priznali avtoriteto ljudem, ki so bili zanje starši, hranitelji in učitelji. V zavodu je zrasla in delala velika družina v prijetnem domačem vzdušju. Novodobna načela prevzgoje niso stiskala mladih neuganih duš v njihovih stremeljenjih, le urejala so divje kipenje in usmerjala fante na prava pota.

V desetih letih je zraslo ob cesti naselje vzgojnega doma: tri stanovanjske hiše in ličen šolski paviljon, obdan z modernim igriščem, v ozadju letni razred, nad vsem sadovnjak, vrt; in še se gibljejo pridne roke delavcev, ki prezidavajo, urejajo bivališče za dečke in deklice, ki jim nemirni čas ni nudil družinske toplote, da jim bo življenje v zavodu prijetno, skladno, varno in pestro.

Vzgajališče je sprejemalo sprva samo dečke do 15. leta, pozneje pa tudi deklice v isti starosti. Še več: višje razrede osemletke obiskujejo tudi otroci iz vasi, kar življenjsko povezuje vzgojni dom s krajem in ohranja tesne stike z ostalim življenjem. Naši gojenci so ob odhodu sproščeni, vedri in ne gledajo s strahom in nezaupanjem v oči, češ, kako jih bodo sprejeli medse; saj vzgajališče zanje ni bila ječa, ampak le internat, v katerem so se šolali kot drugi otroci v katerem koli internatu.

Ali je umestno govoriti o težavah, žrtvah ljudi, ki delajo v vzgajališču že dolga leta, celo od ustanovitve dalje? Brez dvoma je obudovanja vreden njihov idealizem, ki jim vceplja v trenutkih malodušnosti novo voljo do vztrajanja in dela. Desetletnica ustanovitve pomeni zanje enega izmed kamnov, ki ga kot vestni zidarji z ljubeznijo vlagajo v spomenik dela in požrtvovalnosti za našo mladino, za naše črne bisere.

Saša Držaj

»Vedeti moramo, da smo ljudje nagnjeni k temu, da presojamo vsak nov ukrep, spremembo, uspeh ali neuspeh neke nove smeri ali pobude skozi prizmo lastnega okolja. Merilo za njihovo učinkovitost je navadno prav učinek, ki ga imajo na mestu, kjer delamo ali živimo. Konkretno: mlad človek bo največkrat presojal naš družbeni napredek skozi razmere, kakršne ima na svojem delovnem mestu in v svoji neposredni življenjski okolici. Prav zaradi tega pa je danes tolikanj pomembno, da slehernega člana naše organizacije, še več — vsakega mladega človeka — navajamo in usmerjamo v to, da zna kritično presojati odnose, v katerih živi, in da jih kar je najpomembnejše, pomaga tudi sam urejati. To je eden glavnih smotrov vseh naših prizadevanj na področju idejnega in političnega izobraževanja.«

(Priročnik za idejno-vzgojno delo CK LMS.)

je kolikor se da do potankosti obrazložil, kako ugodna priložnost se ponuja, da lahko gospodarska organizacija, to je kolektiv kot celota, prav sedaj dobi kredit za nove stroje in z njimi nadomesti »zastarel in iztrošen strojni park«. Takole 50 % vrednosti predstavljajo v povprečju dosežani stroji, je dejal. Trg zahteva vse več. Kakovost izdelka je važna in...

Z nič manjšo prepričljivostjo ni vplival na člane delavskega sveta tehnični vodja podjetja, direktor pa ni za njim zaostajal.

Res, nekateri člani so se spraševali, ali bodo ob sedanjih dolgotrajnih zgradbah in že kupljene stroje, za zgrajena stanovanja in za tista, za katera so komaj ali šele bodo najeli kredit, zmogli tolikšna bremena — pol milijarde dinarjev. Beseda k besedi in predlog je bil izglasovan.

Kmalu za tem je bila na dnevnem redu razprava o učnem načrtu kovinarske šole. Nočem biti krivičen. Morda je na hitrico sprejet sklep botrovala pozna nočna ura. Mogoče, da so bili vsi člani samoupravnega organa že do potankosti seznanjeni z učnim načrtom »kovačnice« novih kadrov, ki naj bi delali ob strojih, za katere so se odločili nekaj minut prej.

Skratka, tale delček razprave je bil tako kratek, kot je bila kratka obrazložitev. Učni načrt industrijsko kovinarske šole je bil sprejet brez pripomb in brez vprašanj, brez pomislekov in brez predlogov.

In zdaj, ko pišem te besede, se mi zdi, da je bilo dvoje napak. Stroji, pa naj si bodo izdelani pri nas doma ali pripeljeni od koderkoli drugod, so vendarle le kup železa. Kup železa mrtve materije so, dokler se jih ne dotakne človeška roka, seveda takšna, ki jim vdihne tisti pravi utrip življenja. In kje naj človek dobi poleg svoje fizične spretnosti tudi tisto potrebno znanje, kot pravimo sedaj — ozko specializirano znanje in hkrati vendar tako široko, da ne bo ob stroju samo proizvajalec, temveč, da se bo hkrati tudi čutil upravljalca, kot v šoli, na predavanjih, seminarjih, tečajih. In tu, na teh »področjih dejavnosti« delujejo pedagogi, prosvetni delavci od najnižjega do najvišjega naziva. Zdi se mi, zdaj ko pišem te vrstice, da je zagrešil delavski svet svoje, ko ni izrecno povabil vrsto prosvetnih delavcev iz svoje šole, da bi tehtno obrazložili načrt, ki so ga pripravili za vzgojo kadra, ki bo delal ob novih strojih. In zdi se mi napak, da niso pedagogi iz te taiste šole imeli toliko poslušalca, da bi prišli kot »gostje« — tako kot midva s kolegom — na sejo delavskega sveta in povedali, kako nameravajo vnaprej vzgajati kader za tovarno, prisluhniti morebitnim pripombam, jim mogoče oporekati ali upoštevati.

Niso redki primeri — in prav to dejstvo me je vzpodbudilo k pisanju tega sestavka —, da prosvetni delavci pogostokrat samo tarnajo, kako nima občina poslušalca za osnovno šolo, kako so v gospodarskih organizacijah ozko-grudni, v kakšnem nesorazmerju so prejemki njih samih v primerjavi z zaposlenimi v gospodarstvu, ko vendar vlagajo toliko truda, da bi naraščaj vzgojili čimbolje, ga usmerili na pravo pot, mu nudili nauk za življenje. In še tedaj, ko se ponudi takšne priložnosti, kot je bila tokrat, ko organ samoupravljanja, ustanovitelj ali pokrovitelj šole, naj si bo kar že, razpravlja o učnem načrtu — takšna obojestranska nezainteresiranost, skoraj bi dejal malnicnost. Zdi se, da s tarnanjem ne bomo prišli daleč naprej. Gospodarska organizacija tarna, do šole ne dajejo tistega strokovnjaka, kot ga ona potrebuje, pedagog pa se spet pritožuje, da »delavci« zanje, za njihove težave in probleme nimajo poslušalca. Skratka, nekje na razpotju sta tista dva činitelja, ki bi se morala najprej vsteti za mizo in se pogovoriti o skupnih ciljih, pogovoriti o vzgoji tistega, ki bo jutri »oživel« danes mrtvi kos železa.

Kar je danes zamujeno, lahko še jutri popravimo. Priložnosti bo dovolj, več ko preveč. Zdi se le, da bo potreben za to obojestranski posluh. V gospodarskih organizacijah bodo kaj kmalu dolžni sestavljati perspektivne dolgoročne načrte svojega razvoja. V debelih zajetnih knjigah bo govora tako o strojih in napravah kot o človeku proizvajalcu in upravljalcu. Napak bi bilo, če se ne bi na tem področju bodočega dela, dela petih, desetih ali mogoče dvajsetih let, našla proizvajalec, ki bo planiral, kolikšna bo njegova proizvodnja v naslednjem obdobju, proizvajalec, ki bo te stroje kupil, in pedagog, ki bo vzgajal kader zanje, kader, ki bo več svojega dela.

To je resda »jutrišnja« naloga tako proizvajalcev kot prosvetnih delavcev, toda razmislimo o nji že danes, da se ne bo ponovila napaka, ko bo delavski svet tehtno premočnil, ali se mu splača kupiti nov stroj, na hitrico pa izglasoval učni načrt, po katerem naj bi se vzgajali tisti, ki naj bi »jutri oživel mrtvi kos železa«.

P. D.

O. M. Š.

Pri pouku branja v neki osnovni šoli v Združeni arabski republiki

Občni zbor sindikalne podružnice Martjanci

V prostorih osnovne šole Tešanovi (ObLO M. Soboti) se je v ponedeljek, 13. XI. 1961, vršil občni zbor sindikalne podružnice Martjanci. Podružnica obsega upravljateljska šol Bogojina, Tešanovi, Martjanci, Fekovi in Prosenjakovi. Steje nekaj nad 30 članov učiteljev in vzgojiteljev. Na obnem zboru je bil navzoč tudi član republiškega odbora sindikata Rihard Ovčec. Po poročilu predsednika in ostalih se je razvila živahna diskusija, v kateri so sodelovali predvsem starejši člani in članice. Opazilo pa se je, da predvsem mlajši člani z gotovimi problemi niso bili na tekočem, zato tudi niso diskutirali.

Tovariš Rihard Ovčec je za delo v prihodnje nakazal precej stvari, s katerimi si morajo biti

podružnice bolj na jasnem. Med drugim o novem financiranju v šolstvu, novem nagrajevanju prosvetnih delavcev, kar se predvideva z novim gospodarskim letom, o problemih kategorizacije šol, o vlogi sindikata kot idejno-političnega vzgojitelja svojega članstva itd. Diskusija se je v glavnem vrtila okrog nagrajevanja prosvetnih delavcev po delu. To je tudi edino pravilno, da vsak prosvetni delavec dobi toliko, kolikor uspehov doseže pri svojem delu. Nekoliko težje je sicer oceniti rezultate učiteljevega dela, vendar bodo kolektivni tudi temu kos, saj nedvomno pozna vsak svojega sotovariša, kakšne uspehe dosega pri svojem delu, kako ga cenijo kolegi kot učitelja in vzgojitelja in koliko daje naši socialistični družbi. Pri

starem ostati ne smemo in ne moremo, kajti to je krivično, krivično predvsem za tiste prosvetne delavce, ki dosega lepe in odlične uspehe pri svojem delu, toda za to niso pravilno nagrajeni.

Na zboru je bil izvoljen novi 5-članski upravni in 3-članski nadzorni odbor; sklepi za bodoče delo bodo predloženi članstvu na prvem sestanku. Za novega predsednika podružnice je bil izvoljen Rihard Ovčec, šolski upravitelj osnovne šole Martjanci.

Premik v glasbeni vzgoji

O pomanjkljivi glasbeni vzgoji smo že mnogo čitali, malo pa, kaj bi jo izboljšali, se manj, kaj je bilo za to zboljšanje storjenega. Glasbeni učitelji upravičeno govorijo: kako dolgo bomo še čakali na glasbeni učbenik, katerega nam je toliko let obljubljajo? Priznati moramo, da se nekateri glasbeni pedagogi trudijo, da napišejo kako pomozno glasbeno delo, to pa ni dovolj. Te pomožne knjige so le za predavatelje, medtem ko ostanejo učenci brez vsake glasbene učne knjige. To vrzel obotljiva tudi sami učenci. V »Delu« smo dne 17. 8. t. l. čitali sledeče: »Ob tej priložnosti naj vam tudi potožimo, da v osemletni gimnaziji nimamo nobene učne knjige za glasbeni pouk. Učenci 6. d razreda osnovne šole M. Vrhovnik, Ljubljana.

Lani je bil v »Prosvetnem delavcu« objavljen članek, »Kako izboljšati glasbeno vzgojo«. Čeravno se po polnoma ne strinjamo s pisem te članka (posplošiti se to ne da, ni dovolj knjig in niso se preizkušile), vendar je podana zamisel za izboljšanje glasbene vzgoje. Da ne ostanemo samo pri nerganju, kritiziranju in pričakovanju, je na pobudo tega članka prišlo na tem področju do ostanka učiteljskega sveta, ki je spodbudno s svojimi ravnatelji in glasbenimi pedagogi uvedlo po en eksperimentalni razred na šoli. Pouk v teh razredih se vrši po glasbeni knjigi: »Pot v glasbeni svet«. Ta knjiga jim služi za osnovo in smer za delo po učnem načrtu pouka učitelja ostane individualen, poleg tega oblikujejo učitelji učne ure po učnih enotah te knjige s svojimi priponkami, popravki in odstranjenju nepotrebnega. Tako naj bi prišli po tem kolektivni in predavateljski, ki učijo v eksperimentalnih razredih, do učne knjige, ki naj bi vodila pouk do enotnega cilja.

Moderna šola zahteva čimveč petja, zato je v knjigi »Pot v glasbeni svet« povezana vsa glasbena teoretična učna snov s petjem v zvezi s poukom in dihanjem, vokalizacijo itd. Pri tej nalogi, katero ima ta kolektiv, pa ni mišljen samo ožji izbor nekaterih šol, predavateljev ali pedagogov, temveč, kot je dejal sekretar ZIS za prosveto in kulturo Krste Crvenkovič: »Uspeh šole bomo ocenjevali po vnemi njenega učnega kolektiva itd. Zdat je čes, je poudariti, da se zdrami ustvarjalna pobuda učnega števila prosvetnih in pedagoških delavcev, ki imajo priložnost za eksperimentiranje in raziskave na tem področju.

Ne da se s tem besedam pridružimo, istočasno želimo in pozivamo številne glasbene vzgojitelje, pedagoge, ravnatelje šol, da se s pobudo in delom pridružijo tem kulturno-prosvetnim premikom, da pridejo v novi šoli s skupnimi napori do kvalitetnega dela in glasbenega učbenika.

Prosvetni delavci, ki bodo dobili obvestila, da bodo potovali v inozemstvo, bodo morali takoj nakazati akontacijo za potovanje v znesku 5000 dinarjev na naslov Komisije v Beograd (akontacija se ne bo vrnila, če prijavljeni ne bo potoval), poimni list z jugoslovansko turistično vizo pa bo treba poslati v Beograd Komisiji do 1. 1. 1962.

Ko bodo naši člani dobili iz Beograda obvestila, da bodo potovali v eno izmed navedenih držav, bodo vložili pri pristojnem OLO-ju, tajništvo za notranje zadeve vlogo za izdajo potnega lista. Istočasno bodo morali člani nakazati na naslov Komisije za veze za inostranstvo Sindikata prosvetnih in naučnih radnikov Jugoslavije — Beograd, Kralja Milutina 66 in tekoči račun 101-18-3-879 ostali znesek za plačilo potovanja (2 obitkom akontacij, udeleženci potovanja v München pa še znesek za nabavo sredstev za lastno uporabo).

V primeru, da udeleženec potovanja ne bo mogel plačati celotnega zneska za potovanje naenkrat, lahko plača pred odhodom polovico zneska, ostali znesek pa lahko plača v treh mesečnih obrokih do 30. aprila 1962 (v tem primeru mora udeleženec potovanja predložiti Komisiji potrebno menico).

Republiški odbor

PLENUM LIKOVNIH PEDAGOGOVI V BEOGRADU 16. NOVEMBRA 1961

Razširjeni plenum likovnih pedagogov Jugoslavije je v osnovni šoli Djure Džakovica, ob prisotnosti zveznega sekretarja za kulturo in prosveto tov. Krste Crvenkoviškega in predsednika likovnih umetnikov Jugoslavije, odločno zahteval nova pota v likovni in likovno-estetski vzgoji. Nad 30 referatov, prečitanih v 6 urah, predstavlja ogromno vsebino dosedanjega dela, predvsem pa o reševanju dosedanjih akutnih problemov, brez rešitve katerih bi pomenilo nadaljnje strokovno prizadevanje posameznih likovnih pedagogov-specialistov zgolj teoretiziranje, ne pa aktivno pedagoško delo, koristno za našo vsakodnevno prakso in nujno za naš nadaljnji razvoj.

Referati so obsegali vrsto tem, ki dokazujejo izjemno zavzetost nekaterih za dvig in uspešnost reformnih prizadevanj. Pedagogi iz vse Jugoslavije so osvetlili vlogo likovnega pouka s tolikih strani, da si danes ne moremo njegovega pomena več prikrivati, ne samo to, iz referatov, katere bo v študijske namene ponatisnil Zvezni zavod za proučevanje šolstva, se kaže veliko prizadevanje, zadovoljiva znanstvena in pedagoška stopnja, odločna volja vseh, da zagotove temu učno vzgojnemu predmetu, mnogokrat zaradi nerazsodnosti nekaterih prežrtostem, enakopravno mesto v pedagoškem procesu in delu. Pripravljanja in intervencije niso več oblika, ustrezna velikim prizadevanjem in uspehom, z odločnimi ukrepi bo Zveza oskrbela tako važnemu predmetu izobrazbe in vzgoje ter pobudniku umetništva in estetske vzgoje mesto ne le na osnovnih šolah, ampak homogeno, povezano od predšolske do univerzitetne stopnje in v izobraževanju odraslih. Ne bi na tem mestu naštevati brezštevilne dokaz, da je likovna izobrazba nujna za nas vse, ne bi tudi hoteli zamolčati, da ne gre za zgolj specialno likovno vzgojo, ampak široko optično estetsko vzgojo, toda zavestni se moramo, da je zadnji čas, da realiziramo pozicije likovnega pouka, da zagotovimo dosledno izvajanje likovnega pouka na vseh osemletkah in osnovnih šolah, da zaščitimo predpisani fond učnih ur v posameznih šolah in razredih, da ne dovolimo v nobenem primeru diskriminirati pomen in vlogo likovnega pouka. Vse preglednike je vloga optično estetske vzgoje, da bi nestrokovnjak, pa čeprav dober pedagog drugega predmeta, imel pravico zastopati interese likovnega pedagoga, ali mu kakorkoli omejeval dostojanstvo. Toleranca do izgrajevalcev celotnega oblikovnega in uvajalca v najbližje spoznavno-teoretske probleme prostora, v katerem se nahajamo, je prva dolžnost vseh, ki ne čutijo plemenitih težej likovnih pedagogov. V okviru samoupravljanja v komunah je potrebno sedaj omogočiti globoko začetno izvajanje optičnega osveščanja, poučevanja, vzgajanja in omogočanja optično estetskega življenja.

Ves material tega plenuma bo tiskan in na voljo vsem tistim, ki so pripravljali svoje sposobnosti in pridobljeno znanje postaviti v službo skupnosti. Referatom je sledila kratka in učinkovita diskusija, ki ne predstavlja samo povzetka najtežjih misli, ampak konkretne najnujnejše ukrepe. Zveza likovnih pedagogov Jugoslavije je ob zaključku plenarnega posvetoovanja izdala sledečo deklaracijo:

1. Likovna vzgoja omogoča splošni kulturni dvig, dopolnjuje osebnost, izboljšava intelektualno in emocionalno, pohaja ustvarjalno dejavnost, pospešuje in izboljšuje produktivnost dela in revolucionarnost družbe. Ob teh splošnih materialnih, moralnih, vzgojnih tendencah pomenja sklenitev likovnega pouka od prejšnjega 2. ur tedensko na eno uro v 6., 7., 8. razredu osnovnih šol in popolna ukinitve praktičnega dela v 1., 2., 3., 4. razredu gimnazij in strokovnih šol absolutno zavrženje tehničnega in kulturnega razvoja mladine in s tem socialistične družbe.

2. Odstraniti vse prepreke uspešne kot doslej;

a) vrtni 2-urni pouk v 6., 7., 8. razred osemletke; b) izdelati nov učni načrt za II. stopnjo, s pripombo, da opustitev in negacija likovne kreacije pomenja kulturno in ekonomsko škodo;

3. dvigati kvaliteto kadra in zmanjšati deficit v kadru;

3. izboljšati materialne pogoje in nujno ukreniti vse, kar more privedi do izboljšanja;

4. Zveza bo pričela objavljati in tiskati vse dosedanje dragocene izkušnje svojih članov v časopisu in samostojnih izdajah v znanstveno-likovno-pedagoške namene;

5. zagotoviti prisotnost predstavnikov likovnih pedagogov na vseh mestih, na katerih obravnavajo in odločajo o likovno umetniški in likovno estetski vzgoji.

Nivo, dosežen v Beogradu, pomenja temeljito osnovo za nadaljnje uspešnejše delo, zastopstvo iz Slovenije je bilo deležno vesplošnih pohval in doživel za svoje delo največje priznanje. Utrjeno sodelovanje bo v bližnji prihodnosti prineslo neposredne koristi.

Igor Pleško

TUBERKULINSKI PREGLEDI ŠOLSKIH OTROK

Na področjih ljubljanskih mestnih in okoliških občin je tuberkuloza sicer razmeroma majhni problem kakor na nekaterih drugih področjih Slovenije, vendar je še vedno zelo resen. Šolski otroci ljubljanskega področja zaradi velikega števila nedokleno zazdravljenih kroničnih bolnikov laže in v znatnejši meri prihajajo v dotiko s tbc-bolnikom in se okužujejo.

Prvo okuženje s tbc-bacili se v 99 % kaže s lažnimi znaki, podobnimi znaki običajne »gripe«, »prehlada« ali pa »piščence«. Pri ostalih 1 % šolskih otrok pa je okuženje bolj in laže opazno, ker se začne s pravimi, rentgensko vidnimi znaki tbc-boleznja (povečanje pljučnih bezgav, zasenčenje v pljučih) ali kakor drugače, n. pr. meningitis, kostna tbc.

Kako vendarle spoznamo, da je šolski otrok neopazno prebolel okuženje s tbc-bacili? Če okuženju nastane v telesu otroka vsa življenjska določena sprememba. Ena izmed sprememb je tudi ta, da nastane pri otroku, kateremu vbrizgamo kapilno tuberkulino v kožo, na mestu injekcije rdeča nabrekli. Pravimo tedaj, da je otrok »tuberkulinsko pozitiven«, kar pomeni, da je neopazno že prebolel okuženje s tbc-bacili.

Kolikšen je danes odstotek šolskih otrok na ožjem in širšem ljubljanskem področju, ki so prišli v dotiko s tbc-bolnikom in so neopazno preboleli okuženje ter postali »tuberkulinsko pozitivni«? V letih 1959-1961 je Antituberkulozni center Ljubljana tuberkulinsko testiral otroke osemletke in drugih šol na zgoraj imenovanem področju. Ugotovili je na primer, da je do 14. leta starosti bilo okuženih na osemletkah in osrednj ljubljane (v povprečju okrog 18 % otrok, v okoliških osemletkah pa kot maj polovico tega. V gimnazijah je bilo okuženih celotno 56 %, v vajevalnih šolah do 63 %, v srednjih profesionalnih šolah 77 % in v 1. letniku univerze do 88 %. Pa tudi v posameznih šolah iste kategorije je število okuženih otrok različno. To je odvisno predvsem od prikl, v kolikšni meri otroci prihajajo v dotiko s prebivalstvom sploh a s tem tudi v dotiko s znanimi ali nezanimi tbc-bolniki. Podatki pa nam obenem dokazujejo, kako hitro narasča odstotek okuženih z leti starosti, t. j. z daljšo dobo za možnost okužitve. V primerjavo naj omenimo, da pride n. pr. v mestu Oslo na Norveškem do 14. leta starosti komaj 3,5 % otrok v dotiko s tbc-bacili, na Holandskem pa 5 %.

Hazumljivo, da se do nekega 30. leta starosti tudi na vsem omenjanem ljubljanskem področju okužijo s tbc-bacili že vsi ljudje in postanejo »tuberkulinsko pozitivni«.

Kakšno nevarnost predstavlja prvo okuženje s tbc-bacili? Reči smo, da pri 2 % okuženih otrok nastopijo jasni znaki tbc-boleznja. Ostalih 98 % otrok je sicer neopazno prebolelo okuženje, vendar pa je to pustilo zelo važne spremembe v telesu. V njem so običajni živi tbc-bacili, ki v številnih primerih ostanejo mirni vse življenje. Če pa odpornost sile telesa nepustito, prišlo bi mimoidel bacili nenadoma delovati in se razmnoževati. Tako nastane tuberkuloza pri odraslih ljudeh največkrat: obole to zaradi tbc-bacilov, ki so jih sprejeli v svoje telo še v otroški dobi ob prvem okuženju.

Zakaj so važni vsakoletni tuberkulinski pregledi šolskih otrok? Če vsako leto od 1. do 8. razreda osemletke napravimo pri otroku tuberkulinski preizkus, tedaj lahko točno ugotovimo, v katerem šolskem letu se je otrok okužil s tbc-bacili. Če je število takih otrok visoko, pomeni, da je na področju te šole ali v najbližjem stanovanjskem okolju nekaj tbc-bolnikov, ki okužujejo šolske otroke. Če pa število svežih okuženih iz leta v leto upada, pomeni, da postaja nevarnost okužbe s tbc na področju šole ali v stanovanjskem okolju vse manjša.

Če pa število svežih okuženih iz leta v leto upada, pomeni, da postaja nevarnost okužbe s tbc na področju šole ali v stanovanjskem okolju vse manjša.

Če pa število svežih okuženih iz leta v leto upada, pomeni, da postaja nevarnost okužbe s tbc na področju šole ali v stanovanjskem okolju vse manjša.

Če pa število svežih okuženih iz leta v leto upada, pomeni, da postaja nevarnost okužbe s tbc na področju šole ali v stanovanjskem okolju vse manjša.

manjša. S temi vsakoletnimi pregledi pa obenem odkrivamo otroke, ki so se šele pred nedavnim okužili s tbc-bacili in jim je zato potrebna vsa skrb in pomoč.

Kakšen pomen ima odkrivanje otrok s svežim okuženjem? Če pri otroku ugotovimo, da se je pred nedavnim okužil s tbc-bacili, moramo ukreniti tole:

1) Najprej moramo otroka napotiti v dispanzer ali šolsko polikliniko, kjer bodo ugotovili, če okuženje ni pustilo težjih posledic v otroškem telesu (zlasti na pljučih). Če bodo pri otroku ugotovljene že prave bolezenske spremembe, bo pravčasno sprejet ali poslan na zdravljenje. Če pa pri otroku prvo okuženje še ni pustilo ozi. napravljenih težjih sprememb, ki bi bile na rentgenskem pregledu opazne, potem bo otrok kljub temu moral vsaj eno leto paziti na zdrav način življenja, zdravnik v dispanzerju pa ga bo vsaj enkrat na pol leta pregledal. Predpisi mu bo tudi zdravljenje, ki naj bi uničila bacile, ki so ob okuženju vdrli v njegovo telo. Čimmanj bo v otrokovem telesu običajno mirujočih bacilov — zdravlja naj jih popolnoma uničijo — tem manjša bo možnost, da bi otrok v odrasli dobi obel za pravo tuberkulozo.

2) Vsako odkritje svežega okuženja pa je vedno tudi znak za pričetek povečane aktivnosti protituberkuloznega dispanzerja. Šolski center mora vedno vir, ki je otroka okužil. Pozval mora v dispanzer na kontrolni pregled stare otroke, sotovarišice in še druge kontaktne osebe ter med njimi poiskati znanega ali neznanega tbc-bolnika, ki je otroka okužil. Tako se šestkrat ugotovi skrita tuberkuloza pri starem očetu, sosedu in drugih, morda celo pri učitelju.

3) Če napravimo z otroki, ki so ostali »tuberkulinsko negativni«, to je, ki niso še prišli v stik s tbc-bacili? Rezultat tuberkulinskega preizkusa bomo vpisali v posebni zdravstveni kartoteki list otroka ali (in) v za to določeni »razredni spisek«. Preizkus bomo vsako leto vse do zadnjega razreda osemletke ponavljali. Otroka bomo zaseli pred tuberkulinskim obolenjem z besede-čim, v kateri obliki se bo otrok lahko ponovno izvedenemu preizkusu, to prepušamo presoji zdravstvenih delavcev — vendar najkasneje v zadnjem razredu osemletke, to je nekako v 14. letu starosti, če bo le še vedno tuberkulinsko negativen.

Zakaj bomo brezpogojno cepili tuberkulinsko negativne otroke v 11. letu starosti? Ko otrok zapusti osemletko, se za njega prične prava življenjska težava. Počasi dozoreva namreč odraslega človeka in spoprijema se s vsakodnevnimi težavami in morda že celo s policlino. V tem času je telo mladostnika pogostokrat oslabiljeno in zaradi tega so tuberkulinska obolenja kaj pogostna prav med 15. in 25. letom starosti. Preden otrok prestopi iz osemletke v nove šole ali pa si prične služiti vsakdanji kruh, ga moramo najprej najbolje zaščititi pred tbc-boleznjo. Prvo okuženje pri nekem, ki je brezskrbni osebi poteka izredno blago in le malo pravi mirujoči tbc-bacilov ostane v takšnem telesu. Zato BCG ne zaščiti osebo samo pred nevarnostmi prvega okuženja s tbc-bacili, temveč tudi znatno zmanjša tveganje kasnejšega obolenja. Prav zato želimo in moramo otroke, ki zapustijo osemletno šolanje in že samostojno stopajo počasi v odraslo dobo, zaščititi z BCG-jem.

Kako poteka organizacija tuberkulinskih pregledov? Posebna za to delo izveščana sestra pride v šolo in vsakemu otroku vbrizga kapilno tuberkulino v kožo leve podlatti. Če pri dni se sestra zapozi ogled v pljuča, kakšna je bila reakcija kože na vbrizgani tuberkulin. Otroka na osnovi velikosti kožne reakcije proglasi za »tuberkulinsko pozitivnega« oziroma »tuberkulinsko negativnega«.

Pri »tuberkulinsko pozitivnem« otroku pogleda medicinska sestra v svojo kartoteko ali v spisek, če je bil otrok tudi že prej ali v preteklih letih pozitiven. Če ni bil, ga proglasi za »SVEŽ KONVERTOR«, t. j. za otroka s svežim okuženjem s tbc-bacili. Njegovo ime sporoči protituberkuloznemu dispanzerju ali šolski polikliniki, ki ga prevzame v svojo zbirko.

Pri »tuberkulinsko negativnem« otroku pa medicinska sestra najkasneje v zadnjem razredu osemletke izvrši še BCG-cepilje, in sicer v letu, ko se sestra zapozi ogled v pljuča. Na mestu cepilja se čez več dni (več dni kasneje) lahko polovi majhno gnojenje, ki lahko čez nekaj dni tudi par tednov, a je brez nevarnosti za cepilca. Zaradi gnojenja ni potrebno razburjanje ali iskanje zdravniške pomoči ali posvetov, ker je to dokaz, da bo cepilje »prišlo«.

Pomoč učitelstva. Učitelje prosimo, da obrabzajo tako otrokom kakor njih staršem namen tuberkulinskih pregledov in BCG-cepilja. Otroci naj bodo ob pomoči učitelja, da bodo zanimanje in razumevanje spredeli v svojo lastno korist ukrepe zdravstvene službe v boju proti tuberkulozi.

Demonstracijski antituberkulozni center v Ljubljani

Prosvetni delavci!

»KOMUNIST«,

GLASILO ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE, PRINAŠA AKTUALNE ČLANKE S PODROČJA ŠOLSTVA IN PROSVETNE POLITIKE SPOHO; IZHAJA TENDENSKO

»SOCIJALIZAM«,

GLASILO CENTRALNEGA KOMITEJA ZKJ, IZHAJA KOT DVOSEČNIK V SRBOHRVAŠČINI (LATINICI); LETNA NAROČNINA 780 DIN, POLETNA 400 DIN.

PREDNAROČILA ZA

PROGRAM IN STATUT ZKJ

SPREJEMAMO NA NASLOV:

UPRAVA »KOMUNISTA«

LJUBLJANA, BEETHOVNOVA ULICA 2
TELEFON 21-605

POTOVANJA V TUJINO

Komisija za zveze Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev Jugoslavije pripravlja v času semestrskih počitnic za naše člane naslednja potovanja:

1. DUNAJ
Potovala bo skupina 30 prosvetnih delavcev. Odhod iz Beograda 18. januarja ob 13.30. Povratek v Beograd 26. januarja ob 17.30. Cena potovanja je 33.750 dinarjev za osebo.

2. ITALIJA (Firence, Neapelj, Pompeji, Rim, Benetke).
Potovala bo skupina 40 prosvetnih delavcev. Odhod iz Beograda 20. januarja ob 21.15. Povratek v Beograd 1. februarja ob 13.45. Cena potovanja je 42.500 dinarjev za osebo.

3. ZAHODNA NEMCIJA (München).
Potovala bo skupina 30 do 40 prosvetnih delavcev. Odhod iz Beograda 23. januarja ob 13.20. Povratek v Beograd 1. februarja ob 4.30. Cena potovanja 33.750 dinarjev za osebo.

4. GRČIJA (Atene, Delfi, Peloponez, Solun).
Potovala bo skupina 30 prosvetnih delavcev. Odhod iz Beograda 24. januarja ob 13.35. Povratek v Beograd 2. februarja ob 23.45. Cena potovanja je 41.250 dinarjev za osebo.

V ceno za potovanje v Italijo, Grčijo in na Dunaj so vračunani naslednji stroški: viziranje potnega lista za tuje dežele; rezervacija prostora in vozna karta od naše meje do kraja bivanja in nazaj do meje; prenočevanje, zajtrk in večerja (ali kosilo) v času bivanja v tujini; izplačana denarna sredstva za lastno uporabo: za Dunaj ca. 463 šilingov (protivrednost ca. 13.500 dinarjev), za Italijo ca. 7500 lir (protivrednost ca. 9000 dinarjev), za Grčijo ca. 344 drahem (protivrednost ca. 8900 dinarjev). V ceni potovanja v München pa je vračunano plačilo celodnevne oskrbe, vendar brez denarnih sredstev za lastno uporabo. Udeležencem tega potovanja lahko po

želi Komisija nabavi sredstva za lastno uporabo, vendar bodo morali za ta sredstva, takoj ko obvestilo, da bodo potovali, nakazati Komisiji znesek 22.775 dinarjev.

Prijava za potovanje mora imeti naslednje podatke: priimek, ime, očetovo ime, materino ime (za poročene tudi prejšnji priimek); kraj in datum rojstva; zvanje in naslov ustanove, kjer dela; naslov stanovanja; priporočilo sindikalne podružnice (s podpisom in pečatom). Prijave pošljite na naš naslov: Sindikat prosvetnih in znanstvenih delavcev Slovenije — Ljubljana, Dalmatinova 4, najkasneje do 1. decembra 1961. Prijav brez priporočila sindikalne podružnice in prijav po navedenem dnevu ne bomo upoštevali.

Prosvetni delavci, ki bodo dobili obvestila, da bodo potovali v inozemstvo, bodo morali takoj nakazati akontacijo za potovanje v znesku 5000 dinarjev na naslov Komisije v Beograd (akontacija se ne bo vrnila, če prijavljeni ne bo potoval), poimni list z jugoslovansko turistično vizo pa bo treba poslati v Beograd Komisiji do 1. 1. 1962.

Ko bodo naši člani dobili iz Beograda obvestila, da bodo potovali v eno izmed navedenih držav, bodo vložili pri pristojnem OLO-ju, tajništvo za notranje zadeve vlogo za izdajo potnega lista. Istočasno bodo morali člani nakazati na naslov Komisije za veze za inostranstvo Sindikata prosvetnih in naučnih radnikov Jugoslavije — Beograd, Kralja Milutina 66 in tekoči račun 101-18-3-879 ostali znesek za plačilo potovanja (2 obitkom akontacij, udeleženci potovanja v München pa še znesek za nabavo sredstev za lastno uporabo).

V primeru, da udeleženec potovanja ne bo mogel plačati celotnega zneska za potovanje naenkrat, lahko plača pred odhodom polovico zneska, ostali znesek pa lahko plača v treh mesečnih obrokih do 30. aprila 1962 (v tem primeru mora udeleženec potovanja predložiti Komisiji potrebno menico).

Pomisliki ob učnem načrtu za pismeno izražanje

V nekaterih obveznih osemletnih šolah se že drugo leto v vseh razredih poučuje po novem učnem načrtu. Učna praksa nam razkriva dobre in slabe strani tega načrta. Pri pouku slovenščine je posebno zaskrbljujoče vprašanje nizka pismenost naših učencev, zato nameravam ravno glede tega pregledati novi načrt.

Pismeno izražanje je v novem načrtu zavzelo pomembnejše mesto, kot ga je zavzemalo v starem. V prejšnjih načrtih sta bili poglavji o govornih in pismenih vajah kot nekaj repke na koncu stare učne snovi, v novem načrtu pa sta ti dve poglavji strnjena, s tem je podčrtana njuna najtesnejša povezanost, in predstavljata ob četrtga razreda dalje izhodišče za ostali jezikovni in literarni pouk.

Če primerjamo novi načrt s prej veljavnim načrtom, vidimo, da je dal številne nove sugestije za pismeno izražanje. Nasvetovano je, da od drugega in tretjega razreda naprej vključujemo v pouk poslušanje radijskih šolskih ur, obisk lutkovnih in gledaliških iger ter filmskih predstav. Predpisane so številne nove vrste spisov in vaj: spremenjena obnova z nadaljevanjem opisane dogodke, drugačnimi možnimi razpleti (III. razred); opis slike, domišljjski spis, na predelano učno snov vezani spis (IV. r.); stilistične vaje, vaje v izboljšanju stavkov, zgodbe (V. r.); spisi ob slikah, na razredno čtivo vezani sestavki, sestavki v obliki dvogovora (VI. r.); vezanje več dogodkov v urejeno celoto, označitev osebe, potopis (VII. r.); izveščki, kronike, krajši dramski prizori iz šolskega in izvenšolskega dogajanja (VIII. r.). Iz tega vidimo, da je učni načrt močno poživil in moderniziral pismeno izražanje.

Poleg učne snovi pa je važno tudi zaporedje v predelovanju le-te. V nižjih razredih so najprej uvedeni opisi (I. in II. r.), razne vrste obnov (III. in IV. r.), nato šele doživljajski spisi (IV. r.). Učni načrt torej stoji na stabilni, da bi bilo treba otroka najprej navajati na opazovanje, načrtno pripovedovanje, šele nato naj bi popisoval lastne doživljaje.

Vprašanje pa je, kaj je otroku bližje: predmet, slika, ki jo opisuje, berilo, ki ga je prebral, ali njegov lastni doživljaj. Če bi se učitelji zadovoljili s preprostimi otroškimi opisi in obnovami, vprašanje zaporedja niti ne bi bilo tako važno. Pri hospitacijah bilo tako važno. Pri hospitacijah bilo tako važno. Pri hospitacijah bilo tako važno.

Med šempetrskimi spomeniki so tudi takšni, ki so jih izdelali odlični arhitekti in umetniki; reliefi pokojnikov so klasični primeri tvojstnih umetnin iz časa okoli 140 pr. n. št. Šempetrsko pokopališče daje nazorno podobo socialne strukture takratne družbe, napisni in oblikni pa nudijo dragocene podatke.

N. pr.: Nek spomenik daje dokaz, da se je vladajoči keltski sloj asimiliral z Rimljani ter tudi upravnou sodeloval pri sprova-

Snopč slovenskih ljudskih pesmi je izšel v Kondorjevi zbirki. Zelo dolga se nismo srečali z ljudskimi izročili, zato je kaj dobrodošlo Merharjev izbor in razvinitelj. Častiljivi ljudski stari so dali priznanje našim najboljšim mojstri vezane besede od Frešerna do Zupanića in ne bi bilo prav, ko bi gledali na stare ljudske pesmi druge, kot na umetnine; umetnine, ki so izražale ljudske misli, čustvovanje, vsakdanje skrbi in razpoloženje preprostega človeka. Prav tako kot ob panjski končnici obudujemo ob narodnem napredu dala ljudske ustvarjalnosti, četudi je ime pesnika že davno utonilo v pozabo.

Glede epike se Slovenci ne moremo postavljati tako kot južnoslovjanski narodi, bogata pa je ljudska lirika. Takšen odraz ima tudi Merharjev izbor v »Slovenskih ljudskih pesmih«. Urednik je odbral pesmi od najstarejših časov in zapisov do pesmi, ki so nastale v NOB. V spremni besedi je razložil poglavitne značilnosti ljudske pesmi, vpletel je nekaj tehničnih teoretičnih problemov in zaobjel najkrajše zbirke in izdaje. Ob posameznih pesmih je navedel zapovedavca ustnega izročila, leto, po potrebi pa je razložil manj razumljive besede, pojme, fraze. Ob premišljenem izboru likovnih prilog pa bi lahko Marlenka Stupica zapisala nekaj besedi o ljudskem likovnem ustvarjanju, saj je skorajdo besedne umetnosti ter ljudskega podobarstva ter okrasnih predmetov tako odlična sorodna po miselnosti in izrazu.

In še ne moremo vprašanje. Erko- ne so šole, potrebe ne Kondorjeve zbirke več, kot jih lahko zbirka v letnem programu — šolne

kih in šolskih zvezkov pa sem opazil, da učitelji že kmalu začnejo zahtevati opise z mnogimi podrobnostmi, obnove v strogo časovnem zaporedju in dispozičje raznih beril. Tako nastali spisi sploh niso več pristni otroški spisi, ampak na pol učiteljevi izdelki. Tako je ogroženo načelo o otrokovi samostojnosti in ustvarjalnosti, ki ga zastopa tudi učni načrt. Pri otrocih se s tem zamori veselje do sproščenega izražanja. Zdi se mi, da takšni postopki, na katere sem večkrat najel, niso samo osamljeni primeri na naših šolah.

K vprašanju o postopnosti v spisu bi pritegnil še izkušnje likovnih učiteljev. Le-ti upoštevajo zaporedje: doživljaj — opazovanje; najprej učijo slikati po spominu in domišljiji, nato šele po modelu. Učni načrt za likovno vzgojo to tako utemeljuje: »Otrok pride v šolo z zanimanjem, vezanim na dotedanja doživlja. Tega ne smemo grobo prekiniti, ampak vzeti za izhodišče estetskega ustvarjanja.« Če je pri likovni vzgoji sprejeto to zaporedje, bi bilo tem lažje pri pismenem izražanju, saj se na sliko celo bolj občuti slabo opazovanje kot v jezikovnem spisu.

Oglejmo si še, kako si učni načrt zamišlja pouk pismenega izražanja v višjih razredih. Tu se spise razraža v več vej. Ker je osnovna šola za mnoge zaključna

DR. JOSIP KLEMENC:

»Rimske izkopanine v Šempetru«

Nemara je bil eden največjih dogodkov med slovenskimi arheologi, ko so leta 1952 našli v Šempetru v Savinjski dolini na rimske izkopanine velikega števila, kar je pač redek dogodek, saj so kasnejši prebivalci ponavadi rabili rimske objekte za stavbno gradivo, ali pa so jih skušali uničiti.

Že v predzgodovinskem času in za časa rimske antike je ležalo ob današnjem Šempetru rimsko pokopališče ob poznani jantarski cesti, ki je vodila od Batiškega morja tudi preko naših krajev — preko Celeie, Atransa in Emone in dalje proti jugu. Zatorej so bile tudi manjše naselbine vzdolž jantarske ceste pomembne za provinco Norik v rimskem imperiju. Izkopanine so za nas dragocena starodavna ostalina izpred naselitve Slovanov na področju današnjega ozemlja.

Izkopanine pričajo o rimskem pokopališču. Objekti so bili iz dvojnega materiala, iz marmorja in iz peščenca, kar govori o patricijskem in plebejskem sloju. Vsi boljši spomeniki so iz pohorskega marmorja, podobno kot večina rimskih spomenikov, ki jih hranijo v muzejih v Ljubljani, Celju, Celovcu, Gradcu.

Med šempetrskimi spomeniki so tudi takšni, ki so jih izdelali odlični arhitekti in umetniki; reliefi pokojnikov so klasični primeri tvojstnih umetnin iz časa okoli 140 pr. n. št. Šempetrsko pokopališče daje nazorno podobo socialne strukture takratne družbe, napisni in oblikni pa nudijo dragocene podatke.

N. pr.: Nek spomenik daje dokaz, da se je vladajoči keltski sloj asimiliral z Rimljani ter tudi upravnou sodeloval pri sprova-

ki pogrešajo zlasti dela književnikov med obema vojnoma. DZS je s klasičnim okrepila s klasičnim lepovojjem do moderne, Kondor pa bi lahko nudil tudi izbor lepovojnih del, ki so nastala med obema vojnoma, saj je iz te tradicije rasel današnji književnik, ter oblikoval svoje odnose do življenja in svojo miselnost. Ved poguma in manj zamerljivi, pomisleki. Zakaj ne bi Kondorjeva zbirka nudila n. pr. izbor slovenske ekspresionistične lirike, iz katere je v 82 letih razvoja ustvarjalnost, predstavila bi lahko Grudna, lepovojne in kritične Krefta, kos lepovojne in esejistike Juša Kozaka, izbor slovenske kritike med obema vojnoma, izbor Kosovelovih pesmi, pa tudi nek prežet o delu slovenskih prevajalcev itd. Dela slovenskih književnikov lahko dobimo, če ne v knjižarnah pa v knjižnicah, dostikrat da smo v zadnji dobi generaciji, ki so oblikovala umetniško besedo neposredno pred književniki med NOB in sedanjega časa.

Aleksej Tolstoj. »Aelita«. Aleksej Tolstoj je naslednik velikih ruskih realistov, pesnik in pisatelj, dobitnik Stalinove nagrade (1941). Živel je burno, pa tudi zapleteno življenje, iz tujine se je vrnil v 82 letih, uveljavil z realističnim pripovedništvom, zlasti pa z zgodovinskim romanom »Peter veliki«. »Aelita« je fantastična povest o sovjetskem inženirju, ki je skonstruiral aparat, s katerim je poletel na Mars, da bi se spoznal s civilizacijo Marsa, ki temelji na žumih in samozatajevanju; ne manj kot ljubanske zgodbe. Povest je prevajal Vera Bratčeva za zbirko Šoljka.

šola, se morajo učenci seznaniti z različnimi praktičnimi spisi, ki jih bodo v življenju največkrat potrebovali. Sem spadajo: vprašalna pola, prošnja, življenjepis, zapisnik, poročilo, kronika in podobno. Tistim učencem, ki se bodo še nadalje šolali, bodo prav prišli prvi pojmi o pregledu vsebine in izvlečkov. Literarnim ambicijam mladine v teh razredih ustrežata oris in dramsični prizor. Ni pa predviden kot protutež tem spisom kak spis razumske narave. V zaključnih navodilih sta sicer omenjeni razprava in razmišljanje, v katerem razredu naj bi se poučevali, pa ni nikjer določeno, v starem načrtu je bila razprava predpisana za VIII. razred. Morda je to pomotoma izpuščeno, sicer bi pa moral reči, da učni načrt glede tega zastaja za šolsko prakso. Dejansko se na vseh šolah pišejo razmišljanja o najširših družbenih in kulturnih problemih, tudi različne organizacije vsako leto razpisujejo in nagrajujejo najboljše naloge s tako tematiko.

Vtis imam, da je učni načrt za pismeno izražanje nagrmadil mnogo gradiva, ne sloni pa na načrt na neki čvrsti konceptiji vzgoje pismenosti. Nikakor ne morem iz njega razbrati, da bi bila vsa učna snov v njem urejena po nekih dobro premišljenih vodilnih idejah.

F. Zagar

Zaščita kulturnih spomenikov v Jugoslaviji

V splošnem toku kulturnih dogajanj v naši državi ni toliko zapaženo delo za varstvo in ohranjanje kulturnih spomenikov. Naša domovina je polna kulturnih spomenikov, ki so bogostojna edina materialna ostalina nekdanjih kulturno-umetniških del, zgodovine in družbeno-gospodarskih pojavov. Vojna pa so prizadele mnogostevne kulturne vrednote.

Zato je Zvezni izvršni svet izdal zakon o zaščiti kulturnih spomenikov. Takoj po vojni je bil v Jugoslaviji en sam zavod za varstvo in ohranjanje kulturnih spomenikov, danes jih je 271. V tovrstnih ustanovah delujejo visokokvalificirani strokovnjaki, ki opravljajo odgovorno delo, neredko je od njihovega uspeha odvisno, ali se da očuvati kulturna ostalina, saj se dogodi, da lahko ena sama napaka uniči dragotino, jo poskoduje ter s tem okrine polnovrednost.

Zaščita kulturnih spomenikov pa ne more sloneti zgolj na ramih zavodov za varstvo kulturnih spomenikov, zato je potrebno sklanjanju množične organizacije s pomenom in vrednostjo kulturnih spomenikov, predvsem pa mladino. Z gledišča vzgoje je važno, da mladina spozna vaje in sprejema odnose družbene skupnosti do dragocene izročila preteklosti civilizacije, kar lahko pozitivno vpliva na patriotičen čut ter na razvijanje ljubezni in spoštovanja do kulturne dediščine vseh jugoslovanskih narodov.

Kulturni spomeniki so lahko prav tako pomemben gospodarski činitelj, zlasti če so takega značaja, da se dajo vključiti s turizmom, kar pogosto zamenjamo, čeprav take pojave srečamo tako rekoč na vsakem koraku v tujini. Pri nas pa manjka nekaj ključne propagande. Tujec in domačin pozna lepoto in kulturno vrednost v Dubrovniku, v Ohridu in okolici; prav tako bi lahko bolj popularizirali tovrstne objekte v Nišu, Šempetru v Savinjski dolini, Poreču, Medvedgradu in še marsikje drugod, Jugoslavija je križišče Vzhoda in Zahoda, kar se je odrazilo tako v družbeno-političnih kot v gospodarskih in kulturno-umetniških stvaritvah, kar daje svojevrsno obsežje ostalinam.

O problematiki in delu za zaščito kulturnih spomenikov nas seznanja brošura, ki jo je našel pri beograjski založbi Kultura. Pregledno informativno spisano brošura »Zaščita spomenika kulture Jugoslavije« ima poleg slikovnega dopolnila zemljevid Jugoslavije z naveščenim najpomembnejših objektov po vseh republikah.

Josip Ribičič — Mihčev skrat — Ime mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča je toliko poznano tudi med mladimi bralci, da avtorja ni potrebno posebej predstaviti. Neutrudni pisatelj mladinskih del, urednik različnih mladinskih listov. Prva dela Ribičiča segajo v čas prve svetovne vojne; vse do danes ni odločil peresa. Po motivih so Ribičičeva dela dokaj raznolika, ohranili pa je tekoč pripovedni slog in svežino. »Mihčeva skrat« je natisneta založba Obzorja. Čedne ilustracije in opremo pa je napravil Janez Vidic.

France Tratinik: Slenci na soncu, 1911 (iz knjige Fran Sijance: »Sodobna slovenska likovna umetnost«, ki je te dni izšla pri mariborski založbi Obzorja)

»DIJAŠKI GLAS« V CELOVCU

Slovenski glasnik, glasilo koruških Slovencev, je v kulturni rubriki prinesel vest, da je »Dijaški glas«, literarno glasilo državne gimnazije za Slovence v Celovcu, že drugič presenetil z bogato vsebino. V 2. številki so poleg literarnih prispevkov tudi ilustracije — risbe in linorezi. Zanimanje vzbujajo že prvi modernistični prijemi, ki kažejo moč oblikovanja.

Pri listu sodelujejo sami mladi ljudje (dijaki od 1. do 6. razreda gimn.). Treba je priznati, piše list, da tiči v teh mladih ljudeh nekaj, kar obeta mnogo pozitivnega v bodočnosti, če bo mladina nadaljevala s sedanjim elanom.

Važno je namreč, da v dobi razvijajoče se tehnike šola vzgaja mlade oblikovalce slovenske besede, ki bodo čuvali in gojili naše narodne ideale in ohranili zvestobo svojemu narodu.

Dijaki sami pa z idealizmom ne morejo vzdrževati svojega glasila, zato se obračajo s prošnjo za podporo na zavedne Slovence na Koroskem, ki jim je do obstoja in razvoja slovenskega življa na Koroskem.

Ali bi morda tudi Slovenija prisluhnila temu klicu?

NOVE KNJIGE

Zgodovina slovenskega slovstva III. Slovenska matica v Ljubljani je natisnila tretji zvezek »Zgodovine slovenskega slovstva« v redni zbirki. Tretji del slovstva je napisal Anton Slodnjak in je natisnjen v drugi knjigi zadnje redne. Letos podaja avtor obdobje med 1878. in 1895. letom. Tudi letopisna knjiga je opremljena z bogatimi slikovnimi gradivom. Slodnjak ni obravnaval obeh faz realizma (tako, da bi prikazal posamezne književne osebnosti v zaključni celoti, marveč je dal prednost sodnemu literarnemu-kulturnemu in družbenemu dogajanju. Izid »Zgodovine slovenskega slovstva« je omogočil slovensko prosveto in kulturo LRS. Prihodnje leto bo izšel IV. zvezek, ki bo obravnaval slovenski naturalizem in modernizem.

H. W. Richter — »Ne ubijaj«. Med mlado generacijo nemških književnikov, ki so v povojnih dneh s kritično obožbo pisali o pretekli vojni, najdemo pomembna imena, kot so W. E. B. Richter, W. E. Richter, W. E. Richter. Roman »Ne ubijaj« prikazuje nemško družino s Pomorjanskega; časovni razpon: od začetka do konca vojne. Vojna vtraja razveja značilno povprečno nemško družino. Richterjev realizem je mestoma naturalistično poudarjen. Pisatelj je z živimi izjavami obdajal nacistični režim in osvobodil zabode, toda roman je hkrati naprtil proti vsakršnemu militarizmu in nasilju. Vojne slike in ljudje pomenijo za bralca živo doživljanje polpreteklega časa, ki ga je podal pisatelj kar se da objektivno, brez vsakršnega pretiravanja. Morda prav zato doživlja H. W. Richter tako številne prevode. Za slovenski prevod je poskrbel Branko Avenšek, knjigo je založila mariborska založba Obzorja. Čedno opremo je napravil Janez Vidic.

Hans Kades — »Ljudje v somraku«. V drugo se srečujemo z nemškim pisateljem. Tokrat je Gema Hainer posredila s prevodom »Ljudje v somraku«, bralci ne bi tudi ta roman doživeli enak uspeh pri bralcih kot ga je »Ljudje v somraku«. Kades je svetel pripovednik, ki ume razviti podoben pojmov. Zbogom, Nemčije v objektivni luči priščednosti človeka, ki je zrasel v današnjem času in v svojem okolju. Jedro »Ljudje v somraku« leži v etiki človeških odnosov, v času, ko se ljudje brezobzirno pehaajo za denarjem, četudi na račun drugih ljudi in s pomočjo narkotičnih sredstev. Kades je prečiščljiv fabulist, ki mu je tuje vsakršno olepševanje, raje razume stvar, kot jo, da bi bralca živo začutil z njegovim junakom, ki kri kri prisega pahne za rešetke in izlubi vero v človeka, nakar postane tudi sam pridobiti brezvesten, dokler ob kletvi, ki je prav tako pretpetela dedice, ne najde spoznanja o vrednotah življenja. Nekoliko idilično oarvanje žal je, da je pisatelj zavestno končal s optimističnim zaupanjem v človeka. Roman je izšel pri Obzorju z okusno opremo J. Vid'ca. Videl je, da založba Obzorja si bi zlasti za prevode sodobnih pisateljev, ne le slovitih imen, pač pa tudi za take, ki jih v slovenskem prevodu prvi srečujemo, kar utegne biti ob premišljenem izboru posebno simpatično.

Tratek, nemščice. V zbirki »Zlata pitica« in izboru pravilica v prevodu in izboru Alberta Široka. Zvepisani pravilnici svet desetih ljudskih pripovedi iz trske pozna vse značilnosti tovrstnih pripovedi širom Evrope, poleg irskega kolorita pa je marsikatera pravilica originalno zaokrožena. Pravzaprav smo dobili skromen izbor iz bogate zakladnice, saj spada tovrstno ljudsko blago pri irih med najbolj bogate. Za slikovno dopolnilo je poskrbel znani ilustrator Guido Brolla.

Knjižnica Društva za moderne tuje jezike

Društvo za moderne tuje jezike v Ljubljani ima knjižnico metodske literature, učbenikov, slovarjev in plošč za vprašanja pouka tujih jezikov, da lahko svoje članke podpre pri njihovem študiju. Knjige si člani lahko brezplačno izposodijo za mesec dni, po potrebi lahko izposojeni rok še dvakrat podaljšajo, vendar morajo svojo željo sporočiti pred koncem roka, ker se izposojeni rok ne podaljša, če so drugi interesi, ki čakajo na knjigo. Knjige pošlje društvo tudi izven Ljubljane, vendar gredo stroški pošiljanja na račun izposojevalca.

Kdor ne vrne knjige ob času, plača za vsak načeti izposojni rok zamudnino v višini 5% nabavne cene knjige. Prav tako odgovarja izposojevalec materialno za vse poškodbe in za izgubo knjige. Pri osebnem prevzemu podpisuje izposojevalec reverse, pri pismenem naročilu pa velja za reverse naročilo. Slovarjev in priročnikov ne izposojamo na dom. Plošče posojamo samo podružnicam ob osebnem prevzemu. Knjige dobite pri prof. T. Srebotnju na II. gimn. Šubičeva I vsak ponedeljek, izmenoma ob 11.15 do 11.35 ali ob 17.15 do 17.35 (30. X. popoldne, 6. XI. dopoldne, 13. XI. popoldne itd.).

Knjižnica je interna društvena, namenjena samo članom. Zaradi tega NE POZABITE VSTOPITI V DRUŠTVO ZA MODERNE TUJE JEZIKE! Seznam knjig in plošč, ki jih ima knjižnica, bomo v nadaljevanjih objavili v »Prosvetnem delavcu«.

Angleške knjige

1. Daniel Jones, An Outline of English Phonetics, Cambridge 1957
2. R. W. Zandvoort, A Handbook of English Grammar, London 1958
3. V. H. Collins, A Book of English Proverbs, London 1959
4. V. H. Collins, A Second Book of English Idioms, London 1959
5. A Grammar of Modern English for Foreign Students of Cyril Miller, London 1957
6. J. Millington-Ward, The Use of Tenses in English, London 1955
7. J. Millington-Ward, Peculiarities in English, London 1957
8. V. H. Collins, A Book of English Idioms with Explanations, London 1959
9. W. S. Allen, Living English Structure, London 1959
10. A. S. Hornby, A Guide to Patterns and Usage in English, London 1957
11. O. Jespersen, Essentials of English Grammar, London 1957
12. Palmer and Blandford, A Grammar of Spoken English, Cambridge 1959
13. R. Lado and C. C. Fries, English Pattern Practices, Establishing the Patterns as Habits, Michigan 1958
14. R. Lado and C. C. Fries, English Sentence Patterns, An Oral Approach, Michigan 1958
15. C. C. Fries, Teaching and Learning English as a Foreign Language, Michigan 1957
16. W. A. Hilsley, Shakespeare Manual for Schools, Cambridge 1957
17. A. S. Hornby, and D. H. Spencer, An Intermediate English Course for Adult Learners, London 1959
18. O. Jespersen, Language, Its Nature, Development and Origin, London 1954
19. L. E. Armstrong and I. C. Ward, A Handbook of English Intonation, Cambridge 1959
20. A. C. Johnson, Common English Proverbs, London 1957
21. A. Cochran, Modern Methods of Teaching English as a Foreign Language, A Guide to Modern Materials, Washington 1954
22. K. Croft, Pronunciation Course in English for Foreign Students, Washington 1954
23. W. E. Womersley, Spoken English as a Foreign Language, Instructor's Manual, Washington 1953
24. 357 Songs We Love to Sing, Minneapolis 1958
25. American Mountain Songs, Collected by E. P. Richardson, USA 1955
26. Business English Workbook, Selected and Prepared by the Editorial Staff of US Armed Forces Institute, USA 1941
27. E. F. Hartley, Pronunciation Drills in English, USA 1947
28. H. A. Greene and M. L. Arey, Daily Drills in Language Skills, Grade V, New York 1950

29. A Manual for the Teaching of American English to Spanish-Speaking Children in Puerto Rico, Part II, Puerto Rico 1949
30. Structural Notes and Corpus, A Basis for the Preparation of Materials to Teach English as a Foreign Language, Book II, Washington 1954
31. J. C. Tressler, English in Action, Practice Book S 4, Boston 1948
32. J. C. Tressler, English in Action, Practice Book S 4, Boston 1948
33. J. C. Tressler, English in Action, Practice Book S 4, Boston 1947
34. J. C. Tressler, English in Action, Practice Book V 4, Boston 1947
35. I. A. Richards and C. Gibson, Words on Paper, First Steps in Reading, Cambridge Mass. 1943
36. Learning the English Language, Book I, and Book III, Produced by the English Language Research Inc. USA 1942
37. A. S. Hornby, The Teaching of Structural Words and Sentences, Patterns, Stage One, London 1959
38. A. F. Scott and Kathleen Box, A Bridge to English, An Illustrated Course for Foreign Students, Book I, and II, London 1959
39. The Concise Oxford Dictionary of English Literature
40. Filipović-Grčić, First English Book, Engleska vježbenica za V. razr. gimnazije (prva godina učenja), Zagreb 1958.
41. Filipović-Grčić, Second English Book, Engleska vježbenica za VI. razr. gimnazije, (Treda godina učenja), Zagreb 1958.
42. Filipović-Grčić, Third English Book, Engleska vježbenica za VII. razr. gimnazije, (Treda godina učenja), Zagreb 1958.
43. Filipović-Grčić, Fourth English Book, Engleska vježbenica za VIII. razred gimnazije, Zagreb 1957
44. Brihta-Grčić, Engleska vježbenica za VI. razr. osn. škole, Zagreb 1959.
45. J. Brihta, Engleska vježbenica za VII. razr. osnovne škole, Zagreb 1959.
46. J. Brihta, Engleska vježbenica za VIII. razr. osn. škole, Zagreb 1959.
47. Brihta-Grčić, Engleska vježbenica za V. razr. gimnazije (Peta godina učenja), Zagreb 1958.
48. Brihta-Grčić, Engleska vježbenica za VI. razr. gimn. (Šesta godina učenja), Zagreb 1958.
49. Brihta-Grčić-Radovani, An English Reader, Engleska čitanka za VII. razred gimnazije, Zagreb 1956.
50. Brihta-Grčić-Radovani, An English Reader, Engleska čitanka za VIII. razred gimnazije, Zagreb 1956.

**Cankarjeva
založba**

Knjižne zbirke 1962

Tudi za leto 1962 je Cankarjeva založba z vso skrbnostjo pripravila program svojih stalnih knjižnih zbirk:

Svetovni roman:

Emily Brontë: VIHARNE PLANOTE
Ippolito Nievo: PISANA
Robert Musil: MOŽ BREZ POSEBNOSTI I
Robert Musil: MOŽ BREZ POSEBNOSTI II

Letna naročnina zbirke: polplatno 6000 din, platno 6600 din, polusnje 7200 din.

Sodobni roman:

Mira Mihelič: MLADI MESEC
Richard Wright: DAVNI SEN
Heinrich Böll: BILJARD OB POL DESETH
Vasco Pratolini: METELLO

Letna naročnina zbirke: polplatno 5400 din, platno 6000 din, polusnje 6600 din.

Bios:

Marjan Kozina: V SVETU OPERNE GLASBE
Gérard Walter: ZATON BIZANCA
Pierre in Renée Gosset: VZNEMIRLJIVA AZIJA
Lawrence in Elisabeth Hanson: PLEMENITI DIVJAK

Letna naročnina zbirke: polplatno 4200 din, platno 4800 din, polusnje 5400 din.

Nova ljudska knjižnica:

Guy de Maupassant: MOČNA KAKOR SMRT
Harold Forster: CVETOČI LOTOS
František Hečko: RDEČE VINO
Eva Lips: MODROST V DIVJINI
Jorge Amado: KATAKOMBE SVOBODE I
Jorge Amado: KATAKOMBE SVOBODE II

Letna naročnina zbirke: polplatno 6000 din, platno 6600 din.

Naročnina je plačljiva v največ 12 mesečnih obrokih.

Prosimo dosedanje in nove naročnike, da pohitijo z naročili.

CANKARJEVA ZALOŽBA
Ljubljana, Kopitarjeva 2/II

SEZNAM PREDAVANJ

Učiteljski kolektivi na šolah so večkrat v stiski, ko je treba izbrati predavatelja in predavanje za redni sestanek. Prav tako imajo težave sindikalne podružnice zaradi predavanj na svojih zborovanjih. Pedagoško društvo Ljubljana je v težnji, da bi pomagalo učiteljskim kolektivom, naprosilo nekatere vidnejše pedagoške in socialne delavce, ki so pripravljeni predavati, da so povedali, katera predavanja, bi lahko imeli. Seznam predavanj ni popoln in ga bomo dopolnili po prijavi; zato prosimo vsakogar, ki bi imel primerno predavanje, da nas o tem obvesti.

Kolektivi in sindikalne podružnice naj se s spodaj navedenimi predavatelji neposredno dogovore o času in kraju ter o pogojih predavanja, razen v primerih, ko je to posebej navedeno.

Pri vsakem predavanju je v oklepaju s kratkimi navedenimi predavatelji in komu je namenjeno. Obenem prosimo vse, ki se zanimali za ta vprašanja, da nam sporočijo, kakšna predavanja si žele. Skušali bomo dobiti primerne predavatelje in jih o tem obvestiti.

I. IZ SOLSKE PRAKSE

1. Ambrožič Marta, pedagog, Dom Majde Vrhovnikove, Ljubljana, Tabor 12. tel. 30-069:

a) Oblikovanje kolektiva v internatih. (30', vzgoj. kol.)
2. Čopić Venceslav, prof. Cufarjeva 17:

a) Nekatere težave pri jezikovnem pouku. (60', uč. kol.)
b) O pouku računstva v osnovni šoli. (60', uč. kol.)
c) Direktna in indirektna zaposlitev učencev. (45', uč. kol.)

3. Dr. Dekleva Marija, zdravnica, Sol. poliklinika, Askerčeva 14, telef. 20-591:

a) Sistematski zdravstveni pregledi otrok. (35')

b) Mentalna higiena. (30')

c) Poklicno usmerjanje mladine na osnovi zdravstvenega stanja. (30')

Vsa tri predavanja so namenjena učiteljem in šol. rod. sest.

4. Kompare Dušan, prof. Zavod za napredek solstva LRS, Poljanska c. 28/II, tel. 33-761:

a) O reformi pouka na gimnazijah. (45', za učit. zborn. na gimn.)
b) O sodobnih metodah pouka zemljepis na gimnazijah in osnovnih šolah. (60', učit. zb. osn. š. in g.)

5. Marion Sikst, strok. sodel., Zavod za n. s. LRS, Poljanska c. 28/II, tel. 33-761:

a) O ocenjevanju in napredovanju učencev v osnovni šoli. (45', učit. kol.)
6. Metelko Antonija, prof., osnovna šola Fr. Levstika, Levstikov trg 1, tel. 22-368:

a) Vloga srednje stopnje v osnovni šoli. (30', uč. kol.)
b) Sodelovanje doma in šole. (60', šol. rod. sest.)

7. Oberlindtner Roman, prof. Zavod za napredek solstva LRS, Poljanska c. 28/II, tel. 33-761:

a) Skupinska učna oblika v naši praksi. (70', u. kol.)
b) Kako pomagati otroku pri učenju. (50', šol. rod. sest.)
c) Pomoč mladostniku pri izbiri poklica. (50', šol. rod. sest.)

8. Omerza Zdravko, logoped, Miškolčeva c. 28/II:

a) Vpliv govornih motenj in hit na učni uspeh. (40', uč. kol.)
b) Postopek z jecavcem v razredu. (30', u. kol.)
c) Kako naj učitelj neguje svoj glas in glasove učencev. (40', za uč. kol.)

9. Pardubsky Rajko, referent za gradnje in opremo sol. Svet za solstvo LRS, Zupancičeva 3/IV, telefon 22-001, int. 91

a) Pedagoški normativi za gradnjo sol. (45', u. kol.)
b) Kako opremimo šolo. (30', uč. kol.)

c) Vpliv barv, svetlobe, zvokov in prostora na učencevo aktivnost. (30', uč. kol.)

d) Organizacija igrariš. (30', uč. in vzg. kol.)

e) Pedagoški normativi za gradnjo strokovnih centrov za strokovno izobraževanje delavcev in učencev strokovnih sol. (30', uč. kol. str. š.)

10. Pleško Igor, prosvetni svetovalec, Zavod za napredek solstva LRS, Poljanska c. 28/II, tel. 33-761:

a) Problemi sodobnega pouka risanja. (80', uč. kol.)
b) Estetika kot znanstvena panoga in estetska vzgoja. (90', uč. kol.)

11. Puhar Helena, upravnica Vzgojne posvetovalnice pri Oblo Ljubljana Center, Poljanska c. 22, tel. 32-531:

a) Diskusija o uvažanju pouka o spolni vzgoji v osnovni šoli. (45', uč. kol.)
12. Voglar Vladimir, učitelj, Ledi- na, Komenskega ul. 12:

a) Uporaba peskovnika na srednji stopnji osnovne šole. (60', ul. kol.)

II. PEDAGOŠKO PSIHOLOŠKA SKUPINA PREDAVANJ

Dr. Gogala Stanko, univerz. prof. Pedagoški seminar na fil. fak. Askerčeva 12/IV, tel. 22-121 do 129, int. 273:

a) Napake družinske vzgoje. (70', za starše)
b) Pomen kazni v okviru vzgajanja. (70', za uč. in za starše)

c) Pomen učiteljeve osebnosti za vzgajanje. (60', uč. kol.)
d) Vzgojne težave v pubertetni dobi. (60', u. kol.)

e) Izobrazbeni in vzgojni proces. (60', uč. kol.)

2. Marion Danica, prof. Višja gospodinjstva šola Groblje, p. Domžale, tel. 923-362:

a) Solstvo v ZDA. (60', uč. kol.)
3. Pečjak Vid, predavatelj, Psihološki inštitut, Askerčeva 12, tel. 22-121 do 129, int. 220:

a) Vpliv okolja in dednosti na duševnost. (60', uč. kol. in rod. sest.)
b) O počitju otrok v počitniških kolonijah. (60', u. kol.)

4. Pediček Franc, prof., Ribniška 9:

a) Nekatera vprašanja pedagoške psihologije. (50', uč. kol.)
b) Pedagoški humanizem. (50', uč. kol.)
c) Moj pubertetni. (50', rod. sest.)

d) Otroci, ki se nemogoče vede. (50', rod. sest.)
e) Kaj pomeni vzajati. (50', rod. sest.)

5. Dr. Schmidt Vlado, univ. prof., Pedagoški seminar na fil. fak. Askerčeva 12, tel. 22-121 do 129, int. 278:

a) Tehnika ocenjevanja. (60', uč. kol. na stopnji predm. pouka)
6. Strmčnik Franc, asistent, Pedagoški seminar na fil. fak. Askerčeva 12, tel. 22-121 do 129, int. 278:

a) Osnovne napake družinske vzgoje. (60', rod. sest.)
b) O kaznovanju. (60', rod. sest.)
c) Pomoč otroku pri učenju. (60', rod. sest.)

7. Toličič Ivan, docent, Psihološki inštitut, Askerčeva 12, tel. 22-121 do 129, int. 220:

a) Kakšne starše in učitelje si želi otrok. (60', u. kol. ali rod. sest.)
b) Psihološki vzroki otrokovega neuspeha. (60', uč. kol. ali rod. sest.)
c) Vpliv subjektivnih diniteljev na ocenjevanje v šoli. (60', uč. kol.)

8. Toličič-Pogačnik Slava, klinični psiholog, Centralni otroški dispanzer, Psihološki oddelek, Ul. Stare pravde 2, tel. 32-722:

a) Kako naj pomagamo otroku z razvojnimi motnjami. (60', uč. kol.)
b) Motnje v branju pri duševno normalno razvitemu otroku. (60', uč. kol.)

9. Zorman Leon, asistent, Psihološki inštitut, Askerčeva 12, tel. 22-121 do 129, int. 220:

a) Socialni odnosi med učenci v razredu in v počitniških kolonijah. (50', uč. kol.)

III. POSEBNO SOLSTVO

1. Pavčić Marijan: pedagoški svetnik, Zavod za napredek solstva LRS, Poljanska c. 28/II, tel. 33-761:

a) Organizacija posebnih sol. (50', uč. kol. in rod. sest.)
b) Kateri učenec spada v posebno šolo. (50', uč. kol. in rod. sest.)

IV. DRUŽBENO VARSTVO OTROK

1. Grmovšek Bogo, samostojni svetnik Sveta za soc. varstvo LRS, Zupancičeva 3/I, tel. 21-234:

a) Družbeno neprilagojen otrok v šoli. (60', uč. kol.)
2. Klanšek Ada, predavateljica na Višji šoli za socialne delavce, Šarancičeva 5, tel. 33-257:

a) O delu socialnega delavca na šoli. (60', uč. kol.)
b) Vplivi okolja na mladostnika. (45', uč. kol. in rod. sest.)

3. Dr. Skaberne Bronislav, znanstveni sodelavec, Inštitut za kriminologijo, Trg revolucije 11/I, tel. 21-391:

a) Mladinska kriminaliteta in predpisi obravnavanja mladostnika pred sodiščem. (60', u. kol.)
4. Skalar Vinko, psiholog, Dom Maksa Perca, Kotnikova 8:

a) Neprilagojenost otrok v razredu. (60', uč. kol.)
b) Psihološki vidiki mladinske kriminalitete. (60', uč. kol.)

5. Dr. Vodopivec Katja, ravnatelj Inštituta za kriminologijo, Trg revolucije 11/I, tel. 20-542:

a) Kako naj postopamo z delikventno mladino. (45', uč. kol.)

V. STROKOVNO SOLSTVO

1. Kolar Zora, prosvetni svetovalec, Zavod za strokovno izobraževanje v LRS, Erjavčeva c. 18, tel. 21-657:

a) Pomagajmo mladini pri izbiri poklica. (45', uč. kol. starši in čl. šol. odborov)

2. Kos Karel, direktor zavoda za strokovno izobraževanje v LRS, Erjavčeva c. 18, tel. 21-652:

a) Nove smernice strokovnega izobraževanja. (45', uč. kol. in javnosti)
b) Usmerjanje mladine v poklice. (45', uč. kol. in za javnost)

(Nadaljevanje prihodnjic)

Za poglobitev učnega in vzgojnega dela preberite publikacije

Male pedagoške knjižnice

GUSTAV ŠILIH:

Učna načela naše šole

400 din

JOŽE ŠIREC:

Nestandardizirani učni testi za kemijo v osnovni šoli

400 din

VLADIMIR CVETKO:

Eno leto izvajanja zakona o osnovni šoli

250 din

Brošure dobite v vseh knjigarnah ali pa jih naročite naravnost pri Državni založbi Slovenije, Ljubljana, Mestni trg 26.

PROSVETNI DELAVCI!

Kupujte obleke in plašče v poslovalnici

VARTEKS OBLEKE

LJUBLJANA, ČOPOVA ULICA 7

Posebni oddelek za otroško konfekcijo

Konkurenčne cene!

Pri uvajanju SODOBNEGA pouka boste nujno morali misliti na nabavo raznih aparatov za projekcijo diapozitivov in filmov.

Trgovsko podjetje

»Fotomaterial«

LJUBLJANA, TRUBARJEVA C. 20

CANKARJEVA C. 7

PUHARJEVA C. 3

VAM NUDIJO:

vse vrste

■ diaprojektorjev

■ episkopov

■ epidiaskopov

■ in vse ostale pripomočke za poživitev pouka

Prav tako pri istem podjetju lahko nabavite

■ kompletne temnice in vse pripomočke za »ŠOLSKI FOTO«

Pri kompletnih nabavah 5% popusta do 15. decembra 1961.

SE PRIPOROČA DELOVNI KOLEKTIV

trgovskega podjetja

»FOTOMATERIAL«

Ljubljana

PROSVETNI DELAVEC

Izdaja Republiški odbor Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev LRS - List izhaja štirinajstredno med šolskim letom - Ureja uredniški odbor - Odgovorni urednik Drago Ham - Naslov uredništva: Ljubljana, Kopitarjeva 3 - Telefon uredništva: 33-722, interno 363 - Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva ul. 1 - Telefon uprave: 22-284 - Poštni predal: 355-VII - Letna naročnina: 400 dinarjev - Številka tekočega računa: 600-14/3-140 - Tiska ČZP - Ljudska pravica

Založba Mladinska knjiga
Ljubljana, Čopova ulica 38-III

ELEKTRO-PIONIR

je škatla ali omarica, namenjena pionirjem za njihovo zabavo in razvedrilo doma in v šoli.

Založba MLADINSKA KNJIGA je skupaj s tovarno igrač »MEHANOTEHNIKA« v Izoli pričela izdelovati škatle s priborom za številne poskuse s področja elektrotehnike, radiotehnike, kemije, mehanike in podobno. V škatli je ves potreben material in navodila za poskuse, ki so napisana tako, da lahko tudi najmlajši pionir brez pomoči izvede najzahtevnejši poizkus. Poizkusi so izbrani tako, da dobi pionir zaokrožen pogled v posamezno stroko.

Pri sestavljanju škatel in navodil so sodelovali izbrani jugoslovanski znanstveniki, vzgojitelji, založba in tovarna igrač pa sta se potrudila, da je tudi zunanost in vsebina lična in prijetna.

Prepričani smo, da bodo prav vse šole opremile svoje krožke s škatlami, saj predstavljajo nov sodoben učni pripomoček.

Eksperimentalne omarice »ELEKTRO-PIONIR« dobite v vseh knjigarnah ali direktno pri upravi založbe Mladinska knjiga, Ljubljana, Wolfova 12.

NAROCILNICA

Uprava založbe Mladinska knjiga, Ljubljana, Wolfova 12.

Naročam za

komadov eksp. omarice »ELEKTRO-PIONIR« à 3800 din

Denar pošljem po prejemu na tekoči račun 600-14-1-67.

Točen naslov naročnika in podpis

(čitljivo izpisati)

Podpis